

DE

Samoupravno dogovarjanje vodi k integraciji v družbeno - ekonomskih odnosih

Priprave na osnutek zakona o samoupravnem in družbenem dogovarjanju morajo pomeniti široko družbeno konzultacijo

Kot smo obljubili v prejšnji številki, pričujemo tokrat vsebino razprave in stališča plenarne seje Republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije. Po predloženem dnevnem redu je republiški odbor razpravljal o vlogi in nalogah sindikata v samoupravnem dogovarjanju, o programu dela in o proračunu za leto 1969 ter imenoval 14 delegatov za prvo konferenco Zveze sindikatov Jugoslavije.

Uvodna razmišljanja o vlogi in nalogah sindikatov v samoupravnem in družbenem dogovarjanju je posredoval tov. Mitja Svab. Povedal je, da smo, čeprav imamo že doslej nekaj praktičnih izkušenj, na »začetku poti« in se moramo zato pripraviti na samoupravno dogovarjanje z vso resnostjo, zmernostjo in realnostjo. Poudaril je tudi, da je postala teoretična misel važen element politike sedanjega časa. Toda kot velja za vsako teoretično razmišljanje, da ostane jalovo, če se ne preverja, uveljavlja in potrjuje v praksi, velja to tudi za teorijo samoupravnega dogovarjanja. Gre torej za to, da je treba vsa sedanja in bodoča teoretična razmišljanja o tem neprestano rea-

lizirati v konkretnih političnih akcijah.

Tovariš Svab je razvil zanimivo misel, da je samoupravno in družbeno dogovarjanje precejšen korak pri poglobljanju samouprave v naših družbeno-ekonomskih odnosih. Po njegovih besedah gre pri tem za zavestno odpiranje in povezovanje v samoupravnih družbenih odnosih, s čimer bi naj razreševali probleme določene dezintegracije, ki jih je povzročilo razmeroma ozko poimovanje samoupravljanja doslej, skorajda praviloma ograjeno s tovarniškimi zidovi. Ta misel se zaključuje z ugotovitvijo, da je samoupravno in družbeno dogovarjanje začetek obratnih tokov in procesov, ki vodijo k integra-

ciji v družbeno-ekonomskih odnosih, v katerih se bodo samoupravljalci širše samoupravno povezovali in s tem vsebolj izrinjali iz teh procesov državno prisilo. Obenem bo samoupravno dogovarjanje urejalo tiste odnose in ponekod konflikte, ki jih instrumenti konkretne ekonomske politike ne morejo. Gre torej za takšno urejanje odnosov med ljudmi, ki pomeni v končni posledici osvobajanje človeka.

V nadaljnjem razmišljanju je tov. Svab poudaril, da morajo biti osnova vsakega dogovarjanja interesi vseh partnerjev, ki jih bo pa razumljivo treba najprej vsaj približno uskladiti. Z usklajenimi interesi v veliki meri rešimo vprašanje sankcij pri samoupravnem dogovarjanju.

nju. Čim večja bo stopnja spoznanja, da gre pri tem za ekonomsko nujo, je dejal tov. Svab, toliko večja bo tudi samoprisila vseh podpisnikov dogovora in bo podrejanje takšnemu dogovoru rezultat spoznane nujnosti, ne pa bojzani pred formalno dogovorjenimi sankcijami.

Posebej je tov. Svab opozoril na nevarnost, da bi postale predmet samoupravnega dogovora družbeno škodljive zadeve. V mislih je imel monopolne in polmonopolne dogovore o cenah, razdelitvi trga itd. Takšne dogovore je treba zavračati, pa čeprav bi imeli samoupravno, sindikalno ali kakršnokoli drugo etiketo. Prav tako se je izrekel proti dogovorom, ki bi temeljili na klasični solidarnosti. Zlasti moramo odklanjati takšne dogovore, ki bi temeljili na enakosti in solidarnosti v revščini, na enakosti potrošnje ob sočasni neenakosti v pridnosti, sposobnosti, produktivnosti, poslovnosti itd. Obenem se je tov. Svab zavzel za enakost pogojev za vse, kar pa mora biti urejeno s sistemom in pri čemer je treba vsebolj odpravljati različne privilegije posameznih delovnih organizacij. Tudi takšne dogovore, ki bi zanikali delovanje tržnih zakonitosti ali omogočali neekonomsko prelivanje sredstev, bo treba odklanjati.

Tovariš Svab je v uvodni razpravi pokazal še na številne probleme in dileme v zvezi s samoupravnim dogovarjanjem, s katerimi se bomo soočili v konkretni praksi in za katere še danes ne moremo precizirati, kako jih razrešiti in urediti, le-te bodo morali sproti urejati samoupravljalci, ko se bodo pač znašli v procesu nastajanja samoupravnih in družbenih dogovorov.

V razpravi so člani republiškega odbora v glavnem podprli uvodno razmišljanje tov. Svaba. Opozorili so na nevarnost, da bo nekdo s telefonskim pogovorom odpovedal sporazum in da je zato treba »imeti v rezervi« družbeno prisilo. S tem v zvezi je bilo zastavljeno vprašanje, kaj v primeru, če posamezni ko-

(Nadaljevanje na 4. strani)

DELAVSKA ENOTNOST

1. februarja

št. 5, leto XXVII

Kakšna solidarnost?

Te dni, dober mesec pred IX. kongresom ZKJ, se v razgovorih na temo KAKO NAPREJ najbolj razgrejemo, ko nanese beseda na odnos razviti - manj razviti. Eden pravi: - Vprašanje je, kdo komu pomaga? Drugi: - Pomagati manj razvitim je dolžnost, ki se je ne smemo kar naprej otresati. Tretji: - Videti pa je le treba, kako se s tem denarjem gospodari. Pa spet vztrajen refren s področja manj razvitih: - Razviti bi morali dajati še več!

Ljudje pomoč manj razvitim področjem države različno razlagajo. Kakšno pa je »uradno« stališče Slovenije do ekonomske pomoči manj razvitim? Kakšna načela si bo v zvezi s tem vprašanjem prizadevala uveljaviti na kongresu ZKJ skupina delegatov iz Slovenije?

Po naših pripravah na IX. kongres ZKJ, ki se bo začel 11. marca v Beogradu, je moč goče sklepati, da se bo slovenska delegacija zavzela za uveljavitev naslednjih glavnih načel, ki jih vsebuje rezolucija VI. kongresa ZKS:

- prizadevati si moramo za optimalni razvoj jugoslovanske socialistične skupnosti na samoupravnih osnovah.
- Enotnost jugoslovanskih narodov na temelju njihove enakopravnosti je družbeni in materialni interes vsakega in

(Nadaljevanje na 8. strani)

POSVETOVANJE JUGOSLOVANSKIH ŽELEZARJEV:

ALI ZAhteVE črne metalurgije res niso v skladu z reformo

Jugoslovanska črna metalurgija, ki je v celoti v težavah, ne zahteva nekih posebnih ugodnosti, temveč samo izenačitev pogojev gospodarjenja z drugimi vejami gospodarstva

Predstavniki družbeno-političnih organizacij in samoupravnih organov podjetij, včlanjenih v združenje jugoslovanskih železarn, so konec minulega tedna na Ravnah na Koroskem dva dni razpravljali o položaju jugoslovanske črne metalurgije, ki je v celoti že dlje v težkem položaju. Tega posvetovanja, ki je dalo jasno sliko razmer, v katerih delajo jugoslovanske železarne, in ki je hkrati še enkrat postavilo odločno zahtevo po izenačitvi pogojev gospodarjenja te važne veje našega gospodarstva z drugimi gospodarskimi panogami, so se udeležili tudi podpredsednik Sveta ZSJ inž. Vajo Skendžić, sekretar CO delavcev industrije in rudarstva Cvečo Paunović, predsednik RS ZSS Tone Kropušek, predsednik RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Jože Globačnik, član Izvršnega sveta skupščine SRS inž. Ivan Zupan, sekretar za gospodarstvo Sveto Kobal in drugi.

Posvetovanje jugoslovanskih železarjev je zavrnilo trditve, da njihove zahteve glede izboljšanja položaja črne metalurgije niso v skladu z reformo: železarji podpirajo načela gospodarske reforme in zahtevajo le to, da se bremente njenega izvajanja enakomerno razdeli na vse proizvajalce.

ČRNI METALURGIJI POSVEČAJO POVSOD V SVETU POSEBNO POZORNOST

V uvodnem referatu, ki ga je na posvetovanju imel Franc Fale, sekretar tovarniškega komiteja ZK Železarne Ravne, so bile poudarjene nekatere misli o položaju črne metalurgije v sve-

tu in pri nas, ki jih velja pozvati.

Zaradi svojega velikega pomena za celotno gospodarstvo ima črna metalurgija položaj: tudi v kapitalističnih državah je njenemu razvoju posvečena posebna skrb, ki sega tako daleč, da država skrbi tudi za pokrivanje njenih eventualnih izgub. Pri nas pa — tako izgleda vsaj zadnji čas — na črno metalurgijo gledamo tako, kot da ne pomeni prve faze proizvodnje strojev, aparatov in podobnih izdelkov in kot da od njenega razvoja ni odvisen tudi razvoj mnogih drugih podjetij industrije, transporta, gradbeništva itd.

Gospodarska reforma je s svojimi instrumenti predvidela tak položaj črne metalurgije, da bi iz svojega dohodka lahko sama skrbela za svojo razširjeno reprodukcijo. Kmalu pa se je pokazalo, da reformska gibanja gredo v drugačno smer in črna metalurgija se je znašla v krizi. Če bi bila samo nekatera podjetja črne metalurgije v težavah, druga pa bi lepo uspevala, potem bi seveda krivdo za težave teh podjetij lahko pripisali njim samim. Drugače pa je seveda, če so vsa podjetja določene veje gospodarstva v krizi — in tako je z našimi železarnami! V tem primeru seveda ne moremo govoriti o njihovi krivdi za nastale težave, temveč moramo pač priznati, da gre za sistemske neuskkljenosti.

Železarji vedo, da v svojih podjetjih še niso odpravili vseh pomankljivosti in zato se z vsemi silami trudijo, da bi delali čim boljše. Dejstvo pa je, da v sedanjem položaju tudi pri opti-

(Nadaljevanje na 2. strani)

REZERVIRANI STOLPEC

Mira Korošec

članica predsedstva
Republiškega odbora sindikata
delavcev storitvenih dejavnosti
Slovenije:

● Vam je Delavska enotnost všeč, ali boljše, kaj menite, da bi bilo treba v našem listu še izboljšati?

Več kot deset let spremljam vaš list in moram vam priznati, da je zlasti v zadnjih treh, štirih letih dosegel viden napredek. Čeprav sem sprva bolj poredkoma segla po njem, je danes Delavska enotnost zame nepogrešljiv vir najrazličnejših informacij, napotkov tako za delo v sindikalni organizaciji kot tudi za razreševanje številnih problemov v lastnem kolektivu, to je v Brivsko frizerskem podjetju Ljubljana, kjer sem zaposlena. Izkušnje drugih kolektivov na posameznih področjih gospodarskega in družbenega življenja, ki jih objavljate, so še posebej dobrodošle. Kaj posebej kritičnega zato o Delavski enotnosti ne bi mogla reči. Zato morda le to, da so nekateri članki še zmeraj malce predolgi. Res pa imajo to dobro lastnost, da so vsi po vrsti razumljivo napisani. Se nekaj pogrešam. Po vsebinski strani predvsem to, da nimate več rubrik, kjer bi objavljali krajše bodice na račun negativnih pa tudi zabeležke o spodbudnih pojavih v naši družbi. Po tehnični strani pa pogrešam v časopisu več slikovnega gradiva s komentarji in morda malce bolj živahno tehnično ureditev časopisa. Prepričana sem, da če bi bili zanimivejši prispevki na neki način tudi vidnejši, bi tudi ljudje še bolj segali po tem časopisu. Zakaj tudi nekaj ne vtegate za reklamo časopisa in za napoved najboljših prispevkov v posameznih številkah?

Franci Volčanšek

predsednik Občinskega sindikalnega sveta Brežice:

● Odgovorite na vprašanje: Kako vam Delavska enotnost koristi pri praktičnem delovanju v sindikatih, če vam seveda koristi?

Delavska enotnost zame že vrsto let predstavlja časopis, ki najbolj celovito obravnava probleme, s katerimi se srečujejo posamezni kolektivi, oziroma se z njimi spoprijemajo različni sindikalni organi. Zelen bi, da naš sindikalni časopis v zvezi s tem postane še bolj konkreten in da bi se izogibal posplošenih formulacij. Ne glede na to pa vendarle menim, da pozoren bralec ob prebiranju člankov že zdaj iz Delavske enotnosti lahko razbere ne le prevladujoča hotenja, marveč tudi praktično najbolj sprejemljive rešitve posameznih perečih vprašanj. Zatorej si upam trditi, da mi Delavska enotnost precej koristi pri praktičnem delovanju v sindikalni organizaciji. Še bolj pa mi bo, če bo naš list med drugim izboljšal tudi rubriko pravnih nasvetov. V njej bi, po mojem, morali objavljati tudi važnejše razsodbe sodišč različnih delovnih sporov. Mnenja o delovnem pravu so namreč v praksi precej različna. Tako ljudje iz delovnih organizacij, ki se s tem ukvarjajo po službeni dolžnosti, kakor sindikalni delavci, ki skušamo zaščititi pravice delavcev, namreč marsikdaj ne vemo, kako naj se lotimo posameznih zadev, da bi bilo najbolj prav. Če pa bi vedeli za razsodbe sodišč, bi bilo naše praktično delovanje marsikdaj precej olajšano. Res je, da DE ni strokovni časopis. Toda — Delavska enotnost je in ostane predvsem delavski in sindikalni časopis.

Zelen bi, da mojih pripomb ne bi šteli v slabol Izrekel sem jih namreč zato, ker poleg vsega drugega želim, da bi se krog bralcev še bolj razširil. Občinski sindikalni svet Brežice bo zaradi tega tudi letos, takoj po zaključku občnih zborov, vnovič začel akcijo za razširitev Delavske enotnosti.

Franc Bauman

gradbeni referent
v Lesno industrijskem kombinatu
»Brest«, Cerknica:

● Pred desetimi leti ste se naročili na Delavsko enotnost, jo potem odpovedali in vnovič naročili. Kaj sodite o časopisu?

Če že veste, da sem Delavsko enotnost za kratek čas odpovedal, bi pojasnil, da tega nisem storil zato, ker mi časopis ni bil všeč, ampak je bilo tako zaradi nekega nesporazuma z vašim naročnimskim oddelkom!

V tem času, kar sem naročnik, sem precej delal v sindikalni organizaciji in tudi v samoupravnih organih. Moj osebni občutek je, da Delavska enotnost dovolj celovito informira svoje bralce o vseh zadevah iz našega družbeno-političnega in gospodarskega življenja, s katerimi se tako ali drugače srečujemo tudi po kolektivih. Kdor želi vedeti, kako različne probleme rešujejo v drugih kolektivih in si je pripravljen za to vzeti čas, bo v Delavski enotnosti našel vedno dovolj koristnih napotkov.

Funkcijo informatorja in posredovalca izkušenj torej vaš časopis po mojem mišljenju dobro opravlja. Za prihodnje pa bi želel, da bi vaš novinarski kolektiv, skupaj z vsemi zunanji sodelavci, vsaj zadržal dosedanje kvaliteto raven, po možnosti pa tudi napredoval. Vsemu navkljub me namreč včasih moti, da dajete prednost nekaterim teritorialnim področjem, druga pa nekako zapostavljate. In še druga pripomba: ni dovolj, da samo izrazite splošno sindikalna ali pa tudi vaša lastna stališča. Za uresničevanje le-teh bi se morali tudi boriti in bralcem povedati, zakaj tudi najbolj napredna stališča tolikokrat ostanejo zgolj prazna beseda na papirju.

Skrbi nas naš jutrišnji dan!

Odprto pismo osnovnih sindikalnih organizacij slovenskih železarn republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije

Osnovne organizacije sindikata jeseniške, ravske in štorske železarn so 22. januarja poslale republiškem svetu ZSS odprto pismo, v katerem so ponovno opozorile na težak ekonomski položaj slovenskih železarn.

Potem ko v pismu naštevajo vse ukrepe, ki so v zvezi s položajem železarn bili do sedaj sprejeti na različnih forumih, osnovne sindikalne organizacije slovenskih železarn navajajo v svojem pismu naslednje:

»Čeprav smo torej zelo široko obvestili javnost o našem položaju, pa do danes nismo dosegli veliko. Dobili smo 14 milij. N-din kratkoročnega kredita za pokritje primanjkljaja obratnih sredstev, kar v primerjavi s 119 milij. N-din potrebnih obratnih sredstev res ni rešitev. Žal se vsi drugi predlogi rešujejo zelo počasi ali pa se sploh ne. Za normalizacijo našega stanja bi bilo potrebno, da v zveznem, republiškem in občinskem merilu rešimo naslednja vprašanja:

V zveznem merilu:

● Zaradi stalnih dviganj cen nad z reformo določeno ravnijo, bi za proizvodne črne metalurgije morali dvigniti cene za 4,8%. Čeprav je ta podražitev problematična zaradi verižnega vpliva na preostale gospodarske veje, je vendar potrebna za uravnoteženje pogojev gospodarjenja črne metalurgije. Da so cene problematične, lahko ugotovimo tudi iz indeksov zvezne statistike, kjer je ugotovljeno, da so cene naših proizvodov padle za 2%.

● Železarne naj bi se že za leto 1968 in nadalje oprostile plačevanja obresti na poslovni sklad, ker je to veja z izrazito visokim vlaganjem v osnovna in obratna sredstva glede na vrednost realizacije, kar pomeni tudi z visokimi obrestmi na poslovni sklad v primerjavi z drugimi stroški. Veja je že do sedaj plačala 1,7% obresti.

● Vprašanje nelikvidnosti oziroma visokega dolgovanja kupcev naši veji s posebnimi ukrepi Narodne banke glede reeskonta menic, ustvarjanja konzorcija bank in ureditev vprašanja stalnih obratnih sredstev železarn.

● Čeprav železarne niso izvozna veja, je bil njihov izvoz v zadnjih letih zaradi izkoriščanja kapacitet povečan zlasti na konvertibilno področje. Vsa kovinskopredelovalna industrija ima za tak izvoz 12% premije, medtem ko ta premija velja pri naših proizvodih le pri železnih (veja 117), ne pa tudi pri valjanem in vlečenem materialu, kjer znaša le 6%. Predlagamo, da se ta premija poveča na 12% tudi za ta material.

● Vprašanje odlaganja anuitet, podaljšanja roka izplačila in znižanja interkalarnih obresti za kredite iz nekdanjega OIF

prek Jugoslovanske investicijske banke.

● Vprašanje regresiranja previsoke cene koks za rafinacijo prevoza premoga za koksiranje ali direktno regresa na koks, kar delajo vse dežele skupnega tržišča.

V republiškem merilu:

● Vprašanje odgoditve anuitet, podaljšanja roka odplačil in znižanja interkalarnih obresti za kreditne udeležbe in prekoračenja iz sfestev področnih investicijskih bank.

● Vprašanje povečanja stalnih obratnih sredstev železarn s krediti iz sklada skupnih rezerv do višine, ki jo je predlagala komisija SDK.

● Znižanje previsokih obremenitev prispevka za vodni sklad.

V občinskem merilu:

● Odlaganje plačila prispevka za koriščenje zemljišča ali vsaj odločno znižanje tega prispevka.

● Znižanje dodatnih prispevkov za kritje primanjkljaja pri socialnem zavarovanju in podobno.

● Odložitev sicer prostovoljno sprejetih obveznosti za različne prispevke za investicije v šolstvu in druge objekte občine.

Ce ne bodo rešeni ti predlogi, pomeni, da bomo praktično zaprti železarne. Da je to res, lahko ugotovimo iz rezultatov poslovnega leta 1968, ko so slovenske železarne kljub težavam proizvedle 465.500 t blaga. To sicer pomeni 19% večjo proizvodnjo kot leta 1967, vendar pa se je istočasno realizacija povečala le za 16,3%. Ker se v tem času število zaposlenih ni bistveno spremenilo, lahko trdimo, da se je produktivnost dvignila za približno 16%. Končni finančni rezultat pa je kljub temu porazen in lahko pričakujemo za skoraj 70 milij. N-din nepokritih osebnih dohodkov. Sedanji pogoji ne ustrezajo niti Ravnam niti Štoram niti Jesenicam, saj so vse tri železarne končale poslovno leto z izgubo.

Smo že krepko v gospodarskem letu 1969 in ker veljajo še isti instrumenti kot v minulem letu — nekatere manjše spremembe ne vplivajo bistveno na položaj — lahko že vnaprej napovemo ponovne visoke izgube. Osnovne organizacije sindikata

železarn Jesenic, Raven in Stor ponovno opozarjamo na rešitev teh vprašanj z odprtim pismom.

Res smo porabili precej časa, da smo našli skupno rešitev glede združevanja črne metalurgije v okviru republike in Jugoslavije. Vse tri slovenske železarne so tik pred referendumom o integraciji, ki je predviden v mesecu maju. S tehnične strani so že rešeni pogoji in oblike integracije, ki so obdelane v elaboratih posebnih odborov. Vsak član naših kolektivov čuti tudi notranje spremembe, ki so temu že sledile, predvsem pa pritisk na specializirano proizvodnjo. Prav zaradi tega, ker smo se odločili za integracijo, ki bo predvsem omogočila ožje specializacije naših treh železarn, bomo morali nekatere obrate ustaviti. Rezultati pa bodo vidni šele po letu 1972. Počutimo se že ogrožene, ker še vedno ni jasno, kakšna bo končna vloga in dejavnost črne metalurgije v gospodarskem sistemu SRS in SFRJ.

Zaskrbljeni smo zato, ker vemo, da ob sedanjih instrumentih ne bomo mogli plačevati naših obvez tudi več let naprej. Bojimo se, da tega ne bomo prenesli, da bodo osebni dohodki ostali isti, ali pa se bodo celo znižali kljub večjemu vloženemu delu. Upravičeno se zato sprašujemo, kako je kar naenkrat možno, da smo železarji postali tako nepomemben dejavnik v

nadaljnji industrializaciji naš domovine. Težka industrija in črna metalurgija sta bili temelj na katerem smo po vojni gradili vso industrijo. Naši kadri so gradili tovarne in učili mladino povsod po domovini, pomagali smo vedno in vsakomur, sedaj pa ti kadri zapuščajo železarne. Smo res samo železarji krivi za našo nerentabilnost? Ostali smo čisto na koncu nerešenih vprašanj, o katerih se sicer velikokrat razpravlja, nič pa ne ukrene.

Ne verjamemo, da je reševanje vprašanj integracije in sanacije črne metalurgije tako nepomembno, da niti republiški še manj pa zvezni organi ničesar ne ukrenejo. Skrbi nas jutrišnji dan, saj so osebni dohodki zaposlenih v negospodarskih organizacijah že sedaj višji od naših in še nadalje naraščajo. To povzroča med našim članstvom mnogo nejevolje, ustavitve dela in politične probleme ter ostrejša zahteva za nagrajevanje po vloženem delu.

Posebno poudarjamo, da je v takih razmerah 12.000 železarjev in njihovih družin pa tudi vseh tri občine, ker so železarne glavni viri občinskih proračunov. Zato ponavljamo besede pionirja gospodarske reforme tov. Borisa Kraigherja, ki je dejal: »Potrebno je takoj analizirati instrumente, če se v gospodarstvu pokažejo kot negativni.« To zahtevo postavljamo člani sindikata Jesenic, Raven in Stor.

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

je doslej imelo občne zборе več kot 46 sindikalnih organizacij. Najmanj občnih zborov so imele sindikalne organizacije v storitvenih dejavnostih in v družbenih službah.

ke

● KOPER

Ko so na obalnem sindikalnem svetu Koper ocenjevali letošnje občne zборе sindikalnih organizacij, so ugotovili, da se člani sindikata zanimajo za vsa vprašanja, ki zadevajo delovne organizacije. Na občnih zboreh so predlagali veliko rešitev za vprašanja, s katerimi se člani sindikata in proizvajalci srečujejo na delovnih mestih. Večino problemov, na katere so opozorili občni zbori, vključujejo sindikalna vodstva v svoje delovne programe.

Od skupno 150 sindikalnih organizacij na področju obalnega sindikalnega sveta Koper

● VELENJE

Samo 4 sindikalne organizacije na področju velenjskega ObSS še niso imele občnega zbora. Kljub temu, da članstvo ni imelo bistvenih pripomb na delo dosedanjih sindikalnih organov, pa veliki premiki v članstvu izvršnih odborov kažejo na to, da si članstvo želi še bolj pestre, aktualne in konkretne aktivnosti sindikatov, kot pa je bila doslej. Zanimivo je, da se je starostna struktura novih sindikalnih vodstev znižala od zadnjih volitev za skoraj 10 let ter da je komaj 7 odstotkov novih sindikalnih funkcionarjev nekvalificiranih delavcev.

nn

ALI ZAHTEVE ČRNE METALURGIJE RES NISO V SKADU Z REFORMO

(Nadaljevanje s 1. strani)

malnem izkoriščanju kapacitet ne bi zmogli vseh obveznosti, ki jih imajo, niti ne bi mogli pokriti vseh izgub, ki so jih imeli v zadnjih dveh letih. Zato tudi zahtevajo, da skupnost prizna črni metalurgiji tisto mesto v gospodarstvu, ki ga ima povsod v svetu. Zaenkrat lahko rečemo, da še ni bilo nič storjenega za to, da se ni bilo uresničiti obljuba iz smernic IK CK ZKJ — namreč, da bo Zveza komunistov skrbel za to, da bodo vsi sloji naše družbe enakomerno nosili bremena in obveze, ki jih nalaga gospodarska reforma.

Dosedanja opozorila in zahteve črne metalurgije v zvezi s položajem, v katerem se je znašla, različni krogi ocenjujejo kot nereformne. V resnici pa železarji ne zahtevajo samo izenačitev svojega položaja s položajem drugih proizvajalcev pri izvozu in izenačitev zaščite svoje proizvodnje, kadar gre za uvoz z zaščito proizvodnje izdelkov drugih vej gospodarstva. Skratka — železarji zahtevajo enakopravnost pogojev gospodarjenja oziroma pravilno oceno njihovega mesta in vloge pri krepitvi celotnega jugoslovanskega gospodarstva.

NEKAJ PODATKOV O POLOŽAJU ŽELEZARN

Znano je, da so slovenske železarne kljub znatno povečani proizvodnji in prodaji svojih iz-

delkov na domačem in tujem trgu poslovanje v minulem letu zaključile z izgubo, ki bo predvidoma znašala 7 milijard S-din. Podobno je z železarnami v drugih republikah: nikšička bo imela izgubo približno 2,5 milijarde din, smederevska železarna skoraj enako izgubo, druge železarne pa so v težavah; železarna Ilijaš na primer pošilja sedaj 1000 delavcev na letni dopust... Skratka — naša celotna črna metalurgija je v krizi.

Zakaj je tako, pojasnjujejo podatki, ki jih je na ravnskem posvetovanju navedel inž. Matevž Hafner, predsednik združenja jugoslovanskih železarn:

Ce cene proizvajalcev, kakršne je predvidevala gospodarska reforma na svojem začetku, označimo z indeksom 100, potem je indeks teh cen ob koncu leta 1967 znašal v celotni industriji in rudarstvu 105, v elektroindustriji 109, v elektroenergiji 110, v industriji gradbenega materiala 113 — v črni metalurgiji pa 99...

Cene izdelkov črne metalurgije so bile tudi ves čas izvajanja gospodarske reforme nespremenjene, druge pa so rasle. Ob takšnem gibanju cen je seveda razumljivo, da je dohodek železarn nazadovol: če ta dohodek leta 1964 označimo z indeksom 100, potem je ta indeks leta 1965 znašal 126, leta 1967 se je dvignil na 144. naslednje leto je padel na 90, lani pa je zopet dose-

gel približno raven iz leta 1964.

Kot je videti, je železarne »posekalo« predvsem leto 1967, ko je bil pretirano liberaliziran uvoz izdelkov črne metalurgije, ki je tedaj dosegel 42% vseh količin teh izdelkov, ki so bile na voljo na jugoslovanskem trgu. Naslednje leto je to bilo sicer popravljeno — škoda pa je ostala.

Zaradi vsega tega je seveda zaostajal tudi osebni dohodek zaposlenih v črni metalurgiji: če poprečni mesečni dohodek zaposlenih leta 1964 označimo z indeksom 100, potem je ta indeks znašal lani v celotni industriji in rudarstvu 222, v ladjedelništvu 245, v proizvodnji nafte 272, v črni metalurgiji pa — 208...

Železarji menijo, da so takšne razlike nevzdržne, da nagrajevanje ni več odvisno toliko od dela kolikor od razmer na trgu, na katere sami ne morejo vplivati. Od tod njihova odločna zahteva, da se te razmere uredijo na način, ki jih bo postavil v enakopraven položaj z drugimi proizvajalci.

KJE JE IZHOD?

Poprečni osebni dohodek zaposlenih v jugoslovanski črni metalurgiji je lani znašal približno 90.000 S-din, v marsikateri železarni pa še precej manj: v smederevski 76.000 S-din medtem ko je v smederevskih komunalnih podjetjih znašal 94.000

v Nikšiču pa 73.000 S-dinarjev, ob tem pa je bil poprečni osebni dohodek kakih tisoč delavcev nikšičke železarne pod 60.000 starih dinarjev.

Železarji imajo seveda prav, ko pravijo, da takšni nizki osebni dohodki ne morejo privabljati oziroma zadrževati strokovnjakov in kvalificiranih delavcev, ki zapuščajo železarne in odhajajo na delo drugam, tudi v inozemstvo — in to v času, ko so železarnam še kako potrebni pri prizadevanjih, da bi izboljšale tehnološki postopek in znižale proizvajalne stroške.

Težave, v katerih so železarne, v veliki meri vplivajo tudi na položaj podjetij, ki so z njimi povezane v proizvodnem procesu; to velja na primer za rudnik in tovarno šamota v Arandjelovcu, za Magnohrom, za koksarno Lukavac, za zeniško Vatrostalno itd. To pa tudi pomeni, da rešitev položaja črne metalurgije ni samo v interesu železarjev, temveč tudi v interesu približno enakega števila zaposlenih v drugih vejah gospodarstva, ki so tesno povezane s poslovanjem železarn.

Integracija železarn in samoupravni dogovori so tista pot, ki vodi v boljše čase — toda samo pod pogojem, da bo to pot podprla tudi skupnost z ukrepi sistemskega značaja. Železarji zahtevajo, da se to zgodi čimprej!

M. P.

MESTNI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV KMETIJSTVA, ŽIVILSKE IN TOBAČNE INDUSTRIJE LJUBLJANA O RAZMERAH V PODJETJU »ŠUMI«

Predlog: združitev s kombinatom »ŽITO«

Minuli torek je ljubljanski mestni odbor sindikata delavcev kmetijstva, živilske ter tobačne industrije obravnaval razmere, ki so privedle ljubljansko podjetje »Sumi« na rob gospodarskega poloma. O vzrokih, zakaj je podjetje »Sumi« zašlo v takšno zagato, bomo podrobneje spregovorili v prihodnji številki našega lista, vendar naj tokrat le povemo, da sta bila glavna razloga pravzaprav dva. Najprej ta, da podjetje doslej sploh ni uspelo izoblikovati jasnega razvojnega programa, povrh vsega pa so razprtje med vodilnimi delavci v podjetju spodbudile smotne gospodarske odločitve.

Predsedstvo mestnega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije je bilo enotno v oceni, da je rešitev za podjetje »Sumi« le v priklju-

čitvi k večjemu podjetju, ki ima dovolj kapitala in dovolj strokovnega kadra. Člani predsedstva so tudi menili, da naj bi se podjetje »Sumi« priključilo k živilskemu kombinatu »Žito«, kjer imajo že sedem let pripravljen razvojni program za konditorsko industrijo. Ta program je namreč bil pripravljen že tedaj, ko so se začeli prvi dogovori o združitvi obeh podjetij, ki pa so kasneje zaradi najrazličnejših razlogov ostali neuresničeni. Predstavniki kombinata Žito so na zadnji seji soglašali s predlogom za priključitev podjetja »Sumi«, vendar so postavili pogoj: kolektiv v tovarni »Sumi« naj najprej sam uredi svoje notranje odnose. Ko bo ta pogoj izpolnjen, bodo strokovnjaki iz obeh podjetij pripravili podrobno elaborat o združitvi obeh kolektivov. M. Z.

VSAK PO SVOJE BOGA MOLLI

In prav to je narobe, pravijo predstavniki sindikata na svetu za tekstilno, usnjarsko in obutveno industrijo

Ne bi hoteli pretiravati — vendar, najbolj bistvene značilnosti slovenske tekstilne industrije je možno predstaviti z enim samim stavkom: nekaj manj kot 35.000 zaposlenih si na skoraj v 75% izrabljenih osnovnih sredstvih brezupno prizadeva stopiti v korak z mednarodno delitvijo dela, sebi pa zagotoviti vsaj eksistenco.

Nekaj izjem v resnici samo potrjuje to pravilo!

Potem ko smo v preteklosti izželi iz te gospodarske panoge najvišji odstotek družbene akumulacije, smo se začeli čedalje bolj ogrevati za trditve, da ta dejavnost v našem narodnem gospodarstvu ni več zanimiva. Dvignili smo roke in rekli: znajdi se, kdor se pač lahko.

Prepotrebna obnove se je tekstilna industrija obnavljala pretežno iz lastnih sredstev. Se v letu 1966 je bila struktura investicij: del poslovnega sklada za osnovna sredstva

89,5%, krediti za osnovna sredstva 9,1%, dobavitelji osnovnih sredstev 0%, drugi viri osnovnih sredstev 1,4%.

Komentarja pravzaprav ni treba.

Razvoj dogosov v svetu pa je medtem demantiral teze, da je perspektiva tekstilne industrije v nerazvitih državah, torej tudi našo tezo, s katero smo se poskušali »odreči« svoji tekstilni industriji. Revolucija v tehnoloških postopkih, surovinah je naredila tekstilno industrijo visoko rentabilno tudi v industrijsko najbolj razvitih državah.

Zdaj našo nekdanjo tezo poskušajo zamenjati z novo, s trditvijo, da je lahko tekstilna industrija v našem narodnem gospodarstvu še kako gospodarsko zanimiva, tehnično in družbeno visoko rentabilna. Vsi sicer še ne verjamejo povsem v to — toda dejstvo je, da so se mišljenja vendarle začela spreminjati. Podatki, ki jih je

doslej kot dokaz tej »novi trditvi« zbral mariborski tekstilni inštitut, so prepričljivi. In bržčas jih pri snovanju dolgoročnega gospodarskega razvoja republike ne bo možno prezreti.

Tako so bržčas danes prizadevanja slovenskih tekstilnih delavcev že veliko manj brezupna, kot pa so bila še včeraj.

Sindikati zato naglašajo poziva k podpori prizadevanjem, da se na znanstveni osnovi začne razreševati problematika slovenske tekstilne industrije in njene nadaljnje perspektive!

Ze zdaj pa je tudi očitno, da »ot do zanesljive perspektive ne bo ne lahka ne kratkotrajna.« Initi se bo najprej treba za tako imenovani generalni »recept« razvoja, na tej osnovi izvesti delitve dela, praktično v celoti bo potrebno zamenjati proizvodna sredstva, kadrovske se bo treba usposobiti.

Vsak zase in obubožan, kot je, tega ne bo nikoli uspel uresničiti. Zato sindikat ob klicu po podpori znanstvenemu razreševanju problematike tekstilne industrije resno opozarja, da politika nadaljnega razvoja podjetij ne more biti več prepuščena trenutnim navdihom vodstvenih kadrov in biti izven kontrole samoupravnih organov, kar se je tolikokrat v preteklosti primerilo. Treba se bo dogovoriti o skupnih ciljih, se zediniti o poti do teh ciljev. In prav to je naloga strokovnih vodstev. Za uresničevanje te naloge bodo strokovna vodstva morala prevzeti nase vse posledice, dobre in slabe.

Visoko produktiven stroj — in 700 dinarjev dohodka za delavca, ki mu streže, razkriva sila dvomljivo rentabilnost investicije. Prav tako pa je bila doslej večina investicij v tekstilni industriji. Na tako perspektivno sindikati izrekajo odločen NE. S. B.

SINDIKAT V TOVARNI GUMIJEVIH IZDELKOV »SAVA« KRANJ: ŠE LETOS MINIMALNI OSEBNI DOHODEK 800 N-DIN!

Ni lahko - je pa mogoče

Za kaj se bo zavzemal sindikat v »Savi« v novem mandatnem obdobju

Redki so občni zbori sindikalnih organizacij, kjer bi pozabili kritizirati tiste, ki »od zunaj« tako ali drugače krojijo usodo gospodarstva, marveč imajo pred očmi predvsem tisto, kar bi lahko in kar bi morali urediti znotraj lastne hiše.

Tako izjemo, ki pa naj bi postala pravilo tudi v drugih delovnih organizacijah, je tudi tokrat predstavil občni zbor sindikalne organizacije tovarne gu-

mijeveh izdelkov SAVA Kranj. Razen nekajkrat ponovljenih pripomb, da jim pogosto spreminjanje zakonodaje povzroča nepotrebne težave in z ovirami prekriva pot do večjih uspehov in hitrejši rasti, so prav vsi udeleženci razprave potrdili uvodno misel dosedanjega predsednika sindikalne organizacije Pavla Gantarja, da namreč — vsem uspehom navkljub — znotraj podjetja ostaja vse preveč ne-

rešenih vprašanj, da bi mogli in smeli prisojati vplivu zunanjih dejavnikov pretirano velik pomen.

Takšno enotno izraženo stališče nedvomno dokazuje, da je kolektiv tovarne gumijevih izdelkov SAVA pri razvoju samoupravnih in tudi materialnih odnosov dosegel stopnjo, ko pretežni večini kolektiva vse bolj postaja jasno, da ključne do še večjih uspehov držijo predvsem

v svojih rokah. Načrtna kadrovska politika, ki jo izvajajo že več let, na primer zanje predstavlja zgovoren dokaz, kaj kolektiv lahko prinesejo sposobni strokovnjaki, če so za svoje delo dobro nagradjeni, toda v polni meri tudi odgovorni. Ni naključje, da prav zaradi tega SAVA prednjači pred vsemi obsebnimi podjetji tako glede obsega proizvodnje kakor tudi glede poslovnih rezultatov.

Z dosedanjimi uspehi pa v Savi vendarle še niso zadovoljni. Ne zaradi tega, ker bi kolektiv postal neskromen, marveč enostavno zato, ker vedo, da lahko dosežejo veliko več, kot pa so doslej. Pot do tega cilja pa z ene strani vodi preko izpopolnjevanja sistema delitve dohodka in osebnih dohodkov, kar naj še spodbudi materialno zainteresiranost slehernega člana delovnega kolektiva za še boljše poslovne uspehe podjetja kot celote, v katerem poprečni osebni dohodki sicer že zdaj dosegajo 1140 N-din mesečno. V zvezi s tem bo novo vodstvo sindikalne organizacije nenehno opozarjalo strokovne službe, da bi iskale takšne možnosti izboljševanja organizacije dela in proizvodnje, da bi se minimalni osebni dohodki še letos povzpeli na 800 N-din; da bi skladno s tem naraščali zaslužki vseh drugih članov kolektiva, pri čemer pa se ne bi smelo poslabšati sedanje razmerje in delitvi dohodka med sklade in osebne dohodke!

Na prvi pogled sodeč ne bi bilo lahko uresničiti vseh teh ciljev, saj si med seboj dokaj nasprotujejo. Vendar pa na podlagi konkretnih primerov, ki so jih v svojih razpravah prikazovali udeleženci občnega zbora, vendarle sodimo, da se jim bodo v SAVI vsaj močno približali, če jih že ne bi mogli v celoti doseči. Dejstva, o katerih so govorili udeleženci občnega zbora, so namreč zgovorno pričala o tem, da kolektiv ve, kje so še rezerve, ki jih lahko izkoristijo za namen, ki so si ga postavili kot svoj cilj, ter drugič, kako naj bi se teh problemov tudi lotili, da jim bodo kos.

Ena izmed bistvenih sestavin teh prizadevanj bo nedvomno nadaljnje notranje utrjevanje kolektiva. V lanskem letu se je tovarni SAVA namreč priključilo tudi kranjsko podjetje STANDARD. Sindikat mora, tako so poudarili na občnem zboru, vplivati na to, da se bosta združena kolektiva tudi dejansko in notranje približala; da bosta, po domače povedano — »enako mislila«. Če bodo v tem uspehi, bo SAVA poleg večjega tehnično-proizvodnega in ekonomskega potenciala razpolagala tudi z okrepljeno zavestjo kolektiva, da izboljševanje njihovih življenjskih in delovnih razmer temelji na skupnih prizadevanjih za napredek podjetja kot celote.

-mG

V BAČI SO SI ZADALI: OB GOSPODARSKEM VZPONU TUDI SAMOUPRAVNA RAST KOLEKTIVA

Intimna slovesnost

V mrzli in nepričakovano zatemnjeni dvorani tolminskega amaterskega gledališča so baške delavke in delavci zaverovano poslušali svojega direktorja. Njegov zanos nad lanskoletnimi gospodarskimi uspehi ter pristno navdušenje nad nadaljnjo modernizacijo in razširitev podjetja sta prešla nanje.

Videti je bilo, da so v tovarni z vsem zadovoljni.

Kaj ne bi bili! V dobrem letu so z roba propada prišli na drugo mesto med slovenskimi volnarji. Akumulativnost podjetja se je tako povečala, da so osebni dohodki vsakomur porasli vsaj za 200 novih dinarjev. Ob 850 dinarskem povprečju so dobro tretjino dohodka namenili za sklade — predvsem za nove investicije. Zgradili so si veliko skladišče za prejo in kupili devet švicarskih tkalskih avtomatov, od katerih bo vsak prinašal toliko dohodka, kakor cela stara tkalnica. In prihodnje leto, tako je dejal direktor, povprečje osebnih dohodkov ne bo več nižje kot zdaj v Novoteksu; 950 dinarjev pa je za Baško grapo in Tolminsko že lep denar.

Rade volje so sprejeli direktorjev predlog, naj bi s prostovoljnimi delom porušili staro tkalnico. Prihranili bi 12 starih milijonov — toliko namreč zahteva za rušenje podjetja, ki je že predložilo predračun gradbenih stroškov. Udarniško pa bodo zgradili še novo barvarno.

Prostovoljno delo med odraslimi državljani ni več v navadi, toda v Bači udarništvo spet oživlja. Živ dokaz tega je novo skladišče za prejo. Ko je direktor prvič zasadil lopato, še ni imel pomagačev. Nekaj delavcev je postrani opazovalo, češ, preživela stvar, takšnole brezplačno garanje, naslednji dan pa jih je bilo že sedemdeset na gradbišču.

Dvesto tisoč N-dinarjev so prihranili s svojim udarništvom. Tudi zato je bil sindikalni obč-

ni zbor slovesnost, v kateri se je izražala ljubezen do tovarne, želja, da bi njihova tovarna napredovala, čeprav ves kolektiv bolj ali manj ve, v kolikšni krizi je jugoslovanska tekstilna industrija. S skupnimi močmi gre. Prvi slavolok zmage je že postavljen...

BEŽNA KRITIKA

Med vsesplošnim zanosom nad uspehi in načrti, pri katerih je že tudi finančna plat doobra proučena, se je bežna kritika domala izgubila. Vredna pa je omembe.

Predsednik sindikalne podružnice je v obračunu dveletnega sindikalnega dela omenil, da so seje samoupravnih organov na nizki ravni, ker je članstvo ekonomsko in samoupravno premalo razgledano. V razpravah o gospodarskih in drugih vprašanjih ne more plodno sodelovati. Predvidena občasna predavanja o temeljnih ekonomskih pojmi in o samoupravljanju, ki jih je sindikalno vodstvo lani uvrstilo v svoj delovni program, so odpadla, ker strokovnjaki iz Bače — predavatelji — niso imeli časa za to.

Iz ankete, ki jo je med sindikalnim članstvom izvedel tolminski občinski sindikalni svet, je razvidna želja, da naj bi sindikat prvenstveno spremljal in nadziral proučevanje in delitev dohodka in osebnih dohodkov, kar po svoje tudi dokazuje veliko potrebo po strokovnem izobraževanju: vsaj sindikalno

predstavništvo naj bi bilo v teh stvareh doma...

Večji znak, da žele člani kolektiva več vedeti o podjetju, kakor zvedo na delovnih mestih ali na občasnih sestankih, pa je bila predlagana oživitve tovarniškega glasila, ki bo pričelo tudi podrobno o razvojnih načrtih tovarne in investicijah, preden bi samoupravni organi izglasovali nadaljnjo modernizacijo.

»Kolektivne gospodarske odločitve nalagajo kolektivno odgovornost zanje,« je pametno pripomnila neka previjalka.

Pripomba pa verjetno ni bila izrečena zato, ker previjalka ne zaupa upravnemu vodstvu podjetja, ampak je merila predvsem na samoupravljalsko pasivnost, ki je, na srečo, zdaj nihče ne izkorišča v škodo podjetja in kolektiva.

MARIOLA KOBAL

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo republiškega sveta ZSJ za Slovenijo, izdaja CJP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGACNIK

Naslov uredništva in uprave. Ljubljana, Dalmatinova ul. 4. poštini predal 313/VI, telefon uredništva 316-672, 316-695, 312-402 in 310-033, uprave 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-901, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-620-7-32000-10-3204-486. — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 S-din. — Naročnina je četletna 6.50 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din — letna 26 N-din — 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tisk in kličej CJP »Ljudska pravica« Ljubljana

... v jugoslovanskih sindikatih

Centralni svet NOVA PRIZADEVANJA

Centralni odbor sindikata delavcev prometa in zvez Jugoslavije je na zadnji seji sklenil ustanoviti posebno obliko prizadevanja za sindikalno aktivnost — zlato in srebrno značko te organizacije. To značko naj bi v prihodnje podeljevali vsem zaslužnim delavcem tega sindikata, ki so se s svojim delom odlikovali pri razvijanju socialističnih družbenih odnosov, delavske solidarnosti in pri drugih nalogah. Tako naj bi po sklepu centralnega odbora podeljevali te značke tudi delavcem, ki so si prizadevali za dvig produktivnosti dela, izpopolnjevanje tehnološkega procesa, novatorstva, racionalizatorstva, ki so vplivali na večjo poslovnost in na vsa druga prizadevanja, ki prispevajo k večjim uspehom delovnih organizacij. Te značke bodo po pravilniku lahko podeljevali tudi tistim sindikalnim delavcem drugih sindikatov in Zvez sindikatov, ki so se še posebej angažirali pri uresničevanju nalog sindikata delavcev prometa in zvez, podeljevali pa naj bi jih tudi predstavnikom tujih sindikalnih gibanj in organizacij, kot priznanje za njihovo aktivnost na področju razvijanja mednarodne in delavske solidarnosti.

Po pravilniku, ki ga je sprejelo predsedstvo tega strokovnega sindikata na zadnji seji, bodo organizacije in vodstva sindikatov podeljevala te značke svojim najbolj zaslužnim članom na letnih občnih zbora, kongresih ali ob drugih priložnostih.

ZA VEČJO UVELJAVITEV SAMOUPRAVLJAVCA

Zadnja razširjena seja republiškega sveta sindikatov Bosne in Hercegovine je bila posvečena obravnavi problemov v zvezi z nadaljnjim razvojem samoupravljanja in z okrepljenju vloge delovnega človeka kot samoupravljalca. Za izhodišče v razpravi pa je služila naslednja ugotovitev komisije za družbeno-ekonomске odnose pri republiškem svetu: dejstvo je, da so še vedno delovne organizacije, kjer sploh ne vedo, da je stopil v veljavo temeljni zakon o dohodku in da so zakonjene številne ustavne spremembe, ki omogočajo veliko sodobnejšo organizacijo samoupravnih in ekonomskih odnosov v delovni organizaciji; ponekod pa na vse te spremembe gledajo le kot na tehnična vprašanja, vprašanja knjigovodstva in evidence.

Izhajajoč iz te ugotovitve so se sindikati Bosne in Hercegovine zavzeli, da sindikati v delovnih organizacijah začne brez-kompromisen boj za to, da v vseh delovnih organizacijah in njihovih asociacijah pride do prevrednotenja samoupravljanja in da se izoblikujejo taki odnosi, ki bodo v kar največji meri omogočili uveljavitev proizvajalca v njegovi samoupravljaljski funkciji. Zato naj bi bila dejavnost sindikatov v prihodnjem obdobju posvečena nadaljnji krepitvi delovnih enot bodisi kot samostojnih oblik združenega dela bodisi kot organizacij, ki samostojno ugotavljajo in delijo dohodek, nimajo pa sicer statusa pravne osebe.

Člani republiškega sveta sindikatov Bosne in Hercegovine so tudi poudarili, da morajo sindikati odločno zavračati pomisleke, češ da zahteve za nadaljnjim samoupravnim osamosvajanjem delovnih enot niso v skladu s procesom integracije in povezovanja. Svet je tudi zavrnil očitke nekaterih kritikov temeljnega zakona o dohodku, ki si prizadevajo dokazati, da je ta zakon proti samoupravnemu razvoju in proti reformi, ker pač po njihovem mnenju vodi v še večjo razdrobljenost gospodarstva. Republiški svet je hkrati opozoril, da se v ozadju vseh takih in podobnih kritik v resnici skriva le želja za ohranitev sedanjih razmer in odnosov in težnja, da bi še naprej odločali o dohodku in razširjeni reprodukciji le v ozkih in zaprtih krogih.

AKCIJA SINDIKALNE ORGANIZACIJE ZAPOSLENIH PRI ZASEBNIH DELODAJALCIH

Pri mestnem odboru sindikata delavcev storitvenih dejavnosti v Zagrebu deluje tudi organizacija sindikata delavcev, ki so zaposleni pri zasebnih delodajalcih. Od približno 7000 delavcev pri zasebnih delodajalcih jih je včlanjenih v to sindikalno organizacijo že 1000. Ena od nalog, ki si jo je zadala ta organizacija za letošnje, je, da izbori povečanje osebnih dohodkov za 10% do 20%, odvisno pač od sedanjih razlik v osebnih dohodkih. Ker so sedanji razponi izredno veliki, od 600 novih dinarjev do 1200 novih dinarjev na enakih delovnih mestih, bodo sindikati zahtevali višje zvišanje osebnih dohodkov pri nižjih kategorijah in nižje pri višjih osebnih dohodkih. Sindikati tudi zahtevajo, da bi naj bili minimalni osebni dohodki delavcev, zaposlenih pri zasebnih delodajalcih med 600 in 700 novimi dinarji. O tej svoji zahtevi nameravajo sindikati razpravljati z zasebnimi delodajalci s pomočjo gospodarske zbornice in nato skleniti nove kolektivne pogodbe.

KOPRSKI TRGOVCI SE POSTAVLJAJO NA NOGE

Trgovina na slovenski obali se v zadnjem času vse bolj razvija.

Tudi to v glavnem zaradi tega, ker so mnoga podjetja kot na primer ljubljanska Prehrana, potem postojnski Nanos in še nekatere na tem območju odprla svoje trgovine ali celo blagovnice.

Ob tem je bila doslej precej zapostavljena domača trgovina.

Majhna podjetja s prometom največ do 1 ali 1,5 milijarde starih diparjev letno so vse bolj živovarila. To je ne samo trgovce, marveč tudi obalne sindikate spodbudilo in začeli so na tem področju tudi ukrepati.

Najprej so strokovnjaki koprškega Poslovnega združenja za trgovino izdelali obširno študijo o tem, kaj bi bilo treba najhitreje storiti za uspešnejši razvoj domače trgovine?

Nekaj več je na to temo povedala v razgovoru **Irena Hudales**, sekretarka trgovskega podjetja Soča v Kopru.

»Na osnovi analitičnih podatkov in študij, ki so jih izdelali strokovnjaki Poslovnega združenja za trgovino, smo spoznali, da je treba predvsem domačo trgovino na obalnem področju integrirati, če že ne fizično pa vsaj doseči sporazum o skupnih naložbah sredstev za nadaljnji razvoj trgovine. Kajti vsako podjetje zase se prav zaradi preskromne

akumulacije ni moglo več širiti niti modernizirati svojih prodajalnic.

»Kaj so prinesli prvi pogovori med koprskimi ali bolj rečeno obalnimi trgovci?«

»Štiri trgovska podjetja, to je Tehnobar iz Kopra, Mavrica iz Izole ter Soča in Jestvina in Kopra so se takoj zedinila za skupno nalaganje sredstev za gradnjo in modernizacijo trgovskih lokalov, marketov in blagovnic.«

»Je medtem mora prišlo tudi že do združitve omenjenih štirih trgovskih podjetij?«

»Za zdaj so se združila le tri podjetja, in sicer izolska

Mavrica, Tehnobar in Soča iz Kopra v enotno močnejše podjetje, ki je obdržalo ime Soča. Trgovsko podjetje Jestvina pa bo za zdaj ostalo pri prvem dogovoru, to je skupnem vlaganju sredstev za razširitev in modernizacijo domače trgovine.«

»To pomeni, da imate obalni trgovci tudi v načrtu gradnjo novih sodobnih trgovin?«

»Se razume. Najprej bomo v Kopru zgradili veliko trgovsko hišo na prostoru poleg marketa ljubljanske Prehrane. Z novo trgovsko hišo bomo pridobili nadaljnjih 2500 kvadratnih metrov prodajnih površin. V tej hiši bo mogoče dobiti vsakovrstno blago od tekstila, konfekcije, usnjarskih in krznarskih izdelkov, obutve, elektrotehničnega materiala do drogerijskih in prehrabnih izdelkov. Skušali bomo zgraditi in urediti takšno trgovsko hišo, kot sta na primer v Trstu trgovski hiši Upim ali Standa. Koprčani in vsi obalni prebivalci bodo z novo trgovsko hišo v Kopru veliko pridobili, zlasti v tem, da si bodo vse izdelke, kar potrebujejo za življenje, lahko nabavili na enem mestu. Mnogo bodo imeli od takšne blagovnice tudi številni turisti, saj bodo na njenih policah našli res najkvalitetnejše blago.«

Po besedah Irene Hudalesove koprski trgovci računajo

še, da bodo pritegnili tudi potrošnike iz Istre, ki zdaj množično hodijo nakupovat v Trst in druge italijanske trgovske centre.

»Do kdaj računate, da bo zgrajena omenjena veleblagovnica?«

»Po načrtih, ki jih imamo že izdelane, bi vrata nove veleblagovnice v Kopru odprli približno čez dve leti. Veljala bo od 500 do 600 milijonov starih dinarjev. Zgradili jo bomo v glavnem iz lastnih sredstev, to je sredstev združenega trgovskega podjetja Soča in koprške Jestvine.«

»Ali nova trgovska hiša v Kopru pomeni tudi večje možnosti za zaposlitev mladih ljudi, ki so zdaj prav na obali v precejšnji meri brez dela?«

»Na vsak način bo nova trgovska hiša pomenila za marsikoga na obali tudi stalno zaposlitev. Povedati moram, da že zdaj šolamo zanjo 40 do 50 mladih ljudi. Seveda ne bomo vseh 50 zaposlili le v novi trgovski hiši, marveč tudi v drugih naših trgovinah. To pomeni, da bomo na delo ali v uk za zaposlitev v veleblagovnici sprejeli še nove delavce.«

»Bi morda že zdaj lahko odgovorili, ali kanite v okvir novega trgovskega podjetja Soča pridružiti še druga manjša domača trgovska podjetja?«

»O tem bi zdaj težko govorila. Na vsak način si bomo prizadevali, da bomo trgovci na obali še naprej združevali svoje moči, saj lahko le kot močna trgovska organizacija nekaj naredimo in tudi pomenimo ter zadovoljimo danes mnoge zahtevne potrošnike.«

M. Z.

PODOBE NAŠEGA ČASA

— Nujno iščem Jako Porento! Ste morča to vi, tovariš?

Mož na vratih si zapenja suknjič in popravlja kravato: — Jaz sem, ja! Kaj bo drugače?

— Imenitno! Ostanite, za božjo voljo, tako, kot ste: odpet suknjič, spuščena kravata... Sit sem svečanih obrazov in pisarniških fikusov v ozadju. Ali bi bili tako prijazni in bi dali roke v žep. Takole, ja, z rokami v žepu: to bo bomba! Je že končano, hvala lepa!

— Dovolite, s kom imam čast...

— Ah, oprostite, reporter časopisa »Hopla-hopla«, službeno. Saj bi se predstavil, ampak potem bi rekli, le kaj je

tudi vi kader, zato vas prosim, če bi lahko skupaj šla čez kriterije.

— Ste prišli torej k meni zaradi kakšne ankete?

— Ne, tovariš! Prišel sem, da bi v praksi preveril kriterije in, kajpak, zaradi populariziranja kandidatov, lahko bi se tudi reklo, zaradi dveh nalog, kakor vidite, ker nam manjka ljudi. Pa pojdiva najprej k prvi, pogledimo kriterijel! Tu piše: ljudi širokega obzorja. Da! Ste končali kakšne šole?

— Ekonomsko fakulteto!

— Imenitno! Nujno bi sicer ne bilo, veste, jaz je na primer nimam, ampak, če že je, je kar prav, da je, ker gre tudi za ugodno izobrazbeno povprečje kandidatov. No, pa to ni moja tema, mi živimo od reklamnih oglasov in lahkega čtiva, zato o tem kdaj drugič. Ste pogumni?

— Kako to mislite? Če sem bil v partizanih? Ja, bil sem komisar...

— Ne, ne, ne gre za »Še pomnite...«, ampak za volitve. Vprašam vas, če ste popak potem bi rekli, le kaj je

Predvolilna kampanja

treba toliko pompa, pa ni tako. Vsaka kampanja je pomp; gre le za to, kdo bo organiziral bolj sodoben pomp. Zašto sem pa rekel, da dajte roke v žep.

— Tovariš, res ne razumem.

— Morda res ne, ker gre za moderne prijeme, je pa stvar v resnici čisto enostavna: iz zaupnih virov sem zvedel, da ste zelo resen kader in zdaj sem zato tu. Mislim, da me ni že kdo prehitel.

— Jaz kader?! Res, tovariš, res ne razumem... Tak stopite no v hišo. Od kod, pravite, da ste?

— Od »Hopla-hopla«.

— Aha! In zakaj ste me fotografirali razpetega in na vratih?

— Sodoben propagandni prijem, ki vam lahko prinese veliko glasov. Če vam bodo koga nasajali za sokandidata, kar je čisto možno, bo takale slika v razpetem suknjiču sredi našega »Hopla-hopla« vredna več kot vsak govor. Ljudje so sitni patetike, tovariš; dandanes najbolj vzge, če se gre med ljudi. Zato pa je v zakotnih krajih Slovenije toliko hrupa zoper uvožene poslance. Ne vidiš ga drugače kot na televiziji! Ampak, kar je bilo, je bilo, delale so se napake, kdo pa je brez njih! V sedanji kampanji pa moramo stvar drugače zagrabiti in to je tisto, za kar se zdaj izvirno zalaga naš časopis, kakor tudi nekatere volilne komisije, s katerimi imam jaz dobre zveze in sem zato prvi zvedel za vas. Sestavili smo torej akcijski program, kandidacijske kriterije in zdaj imamo na terenu intervjuje, da bi videli, če ljudje ustrezajo. Kakor sem že rekel, ste

hkrati pa pripravljene tvegati! Lahko napišem: da?

— Napišite, kar hočete, ampak vprašanje je na moč čudno...

— Drugače pač ni mogoče določiti kadrovskega profila kandidatov, kot tako, tovariš, je pa že treba malo potrpeti. Zdaj pa najvažnejše: ali ste pripravljene z vso zavzetostjo uredničevati samoupravne cilje in se hkrati znati vživljati v položaj ljudi v različnih okoliščinah ter usklajevati nasprotujoče si interese?

— Ne razumem čisto, kaj hočete s tem vprašanjem doseči, ampak zdi se mi, da je najbolje, če prikimam, ne?

— Jasno, tovariš! Odlično! Vaš profil stoodstotno ustreza. Zdaj pa še kakšno kost za ljudi. Imate družino, otroke?

— Ja!

— Imate radi otroke?

— Rad, kako ne!

— Vidite, napisal bom: dober družinski oče, to dandanes pali. O nogometu ne bova govorila, ne, situacija je meglezna, pa se lahko človek zareče, kar mu zna škoditi. Tudi o komunalni ureditvi niti besedice: ne ve se šč, kdo bo zmagal. Tudi o ustavnih spremembah nič. Čutite, tovariš, da sem v celoti na vaši strani, ne? Ali bi sploh še kaj rekla, tovariš Potrata?

— Jaz nisem Potrata, jaz sem Porenta.

— Kaaj!? Ja kje pa je potem Potrata!

— Ista ulica, samo tri hiše naprej. Saj mislite direktorja Potrata, ne?

VINKO BLATNIK

Proračunske tegobe v Litiji

V občinskem proračunu manjka po dosedanjih izračunih kar 3,200.000 din

Sestavljavci predloga občinskega proračuna za leto 1969 v pravi občinske skupščine in svet za družbeni plan in finance so v nemajhni zadregi. Koristniki proračunskih sredstev zahtevajo, da jim letos občinska skupščina dodeli za njihovo dejavnost kar 9,190.000 din, po sedanjih izračunih pa bi bilo mogoče zbrati vseh dohodkov, pri čemer pa so upoštevali 8 % povečanje osebnih dohodkov in uveljavitev vseh prispevkov in davkov po maksimalnih stopnjah, le 5,990.000 din, ali celo 6 % manj denarja kot lani. Samo prispevkov iz osebnega dohodka bi zbrali za 770.000 din manj, kot leto dni poprej!

Torej so skupni zahtevki proračunskih koristnikov za 3,200.000 din večji, kot pa bo mogoče zbrati vsega denarja.

Temeljna izobraževalna skupnost Litija terja iz občinskega proračuna 2,840.000 din, ali 77 % več denarja, kot ga je prejela za dejavnost lani. Kolikor ne prejme toliko sredstev, Republiška izobraževalna skupnost ne bo prispevala ostalega denarja za financiranje vzgoje in izobraževanja. (V Litiji poudarjajo ob tem, da bo gospodarstvo prispevalo letos Republiški izobraževalni skupnosti 2,290.000 din, ali kar 920.000 din več, kot je lani.)

Drugi koristniki sredstev iz litijskega občinskega proračuna, brez temeljne izobraževalne skupnosti Litija, zahtevajo za financiranje dejavnosti 32 % več, kot pa so bili prejeli denarja lani. Kot vse kaže, v Litiji letos ne bodo mogli uskladiti proračunskih dohodkov z izdatki. To

bi bilo mogoče doseči le, če bi vsi koristniki prejeli za 6 % manj sredstev, kot so jih lani, saj se bodo za toliko tudi zmanjšali skupni dohodki občinskega proračuna v primerjavi z letom 1967.

Svet za družbeni plan in finance litijske občinske skupščine je sklenil, da bo o težavah, ki jih ima pri sestavi predloga

proračuna občine Litija v letu 1969, obvestil vse pristojne republiške organe. V Litiji so namreč pred dilemo: kolikor ne bodo mogli zagotoviti toliko denarja, kot ga potrebujejo za kritje tistih nalog, ki so jih dolžni financirati po ustavi oziroma z občinskimi predpisi, se poraja vprašanje umestnosti nadaljnje obstoja občine. (vs)

Trgovsko podjetje

volan ljubljana
kersnikova 6

telefon 311-734

nudi v svoji poslovalnici

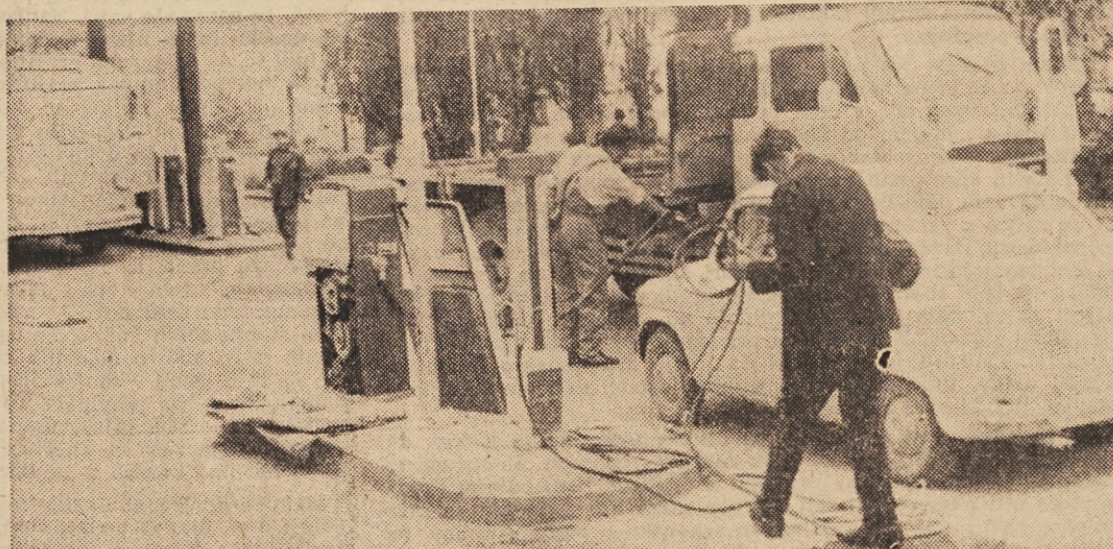
LJUBLJANA, VOŠNJAKOVA 2

GUME — navadne in radialne

za Mercedese 190—300, peugeot 204 in 404
ter za vsa druga vozila domače in tuje proizvodnje

Popravek

V prispevek »Gasilec od nog do glave«, ki je bil objavljen v DE 11. januarja letos v rubriki Portreti in srečanja, se je vrnila neljuba pomota: gasilski dom v Trnovem je namreč zgradilo podjetje Tehnograd in ne Gradis, kot je bilo objavljeno. Bralce in podjetje prosimo, da tej neljubi pomoti oprostijo.

Novomeška bencinska črpalka je že nekaj časa preurejena. Ker so stare črpalke za bencin že odslužile, so namestili nove, uredili nov privoz in okolico, ki je bila zaradi zakopavanja nove cisterne dokaj razdejana. Vozniki avtomobilov so še posebno veseli nove priprave za kontroliranje pritiska v zračnicah, saj je bila stara naprava večkrat pokvarjena.

ZA VAŠ TRANZISTOR GRE!

BATERIJE za tranzistorje

- specialno za tranzistorje nova baterija SUPER PL po angleški licenci VIDOR
- 50 % daljša življenjska doba
- plastična prevleka onemogoča izločanje kisline
- izredno natančne mere
- elektronska kontrola kvalitete

TOVARNA BATERIJ
ZMAJ
LJUBLJANA

DOPISNIKI POROČAJO

● VELENJE

Sindikalna aktivnost v velenjskem rudniku

Težišče razprave na obnem zboru sindikalne organizacije rudnika lignita Velenje je bil gospodarski položaj rudnika in standard zaposlenih. Še posebej se se v razpravi dotaknili zaposlovanja invalidov, ki jih imajo samo v velenjskem rudniku prek 350.

● KOPER

V Tomosu prebrodili lanske težave

Člani sindikata tovarne Tomos Koper so se minulo soboto sestali na rednem obnem zboru. Več kot 2500 delavcev je na obnem zboru zastopalo 120 delegatov, ki so bili izvoljeni na obnem zborih svojih sindikalnih organizacij. V razpravi so delegati ocenili, da je Tomos prebrodil lanske težave in da je bl sindikat prisoten pri vseh dogajanjih v tovarni. Ugotovili so, da se v tovarni čuti kvaliteten premik na vseh področjih, kar se odraža tudi pri delu sindikata, pri delu samoupravnih organov kot tudi pri bolj odgovornem strokovnem pristopu ob reševanju vseh proizvodnih in drugih problemov.

Predlog programa dela, ki so ga obravnavali na obnem zboru svoje sindikalne organizacije, je pokazal, da se sindikat zaveda svoje vloge, kajti v programu dela so zajete vse tiste naloge, ki so pomembne za boljše življenje delavcev. Razprava na obnem zboru je bila vsebinsko bogata in konkretna, tako da daje novozvoljenemu vodstvu dovolj idej za nadaljnje delo.

● LITIJA

Težki delovni pogoji

Na obnem zboru sindikalne organizacije v predilnici Litija so razen o tekočih nalogah podrobneje spregovorili tudi o položaju proizvajalca v proizvodnji, o njegovem samoupravnem statusu in o pravicah ter o odgovornosti slehernega člana delovnega kolektiva. Udeleženci obnega zboru so podprli proces modernizacije in načrt za naslednji dve leti. Po opravljeni modernizaciji bo v tem kolektivu kljub večji proizvodnji potrebno manj delavcev. Zato nameravajo organizirati proizvodnjo tako, da bi dosegli še večjo proizvodnjo in storilnost, obenem pa omogočili zaposlitev tudi tistim, ki bi zaradi modernizacije bili sicer odveč. Na obnem zboru so ugotovili, da so pogoji za delo žena v predilnici zelo težki, zato pa velika večina delavk odhaja predčasno v pokoj. Zavzeli so se za to, naj bi proučili možnosti za bene ficanje delovne dobe za tiste, ki delajo na najtežjih delovnih mestih.

● SMARTNO

Dobre perspektive

Občni zbor sindikalne organizacije v usnjarsko krznarskem kobinatu Smartno je dobro uspel. Udeleženci so obravnavali težave, v katerih se je lani znašel kolektiv in prizadevanja vseh dejavnikov v občini, da bi izboljšali položaj delovne organizacije. Z zadovoljstvom so lahko ugotovili, da so zagotovljena sredstva za realizacijo sanacijskega programa. Na pomoč je priskočil sklad skupnih rezerv gospodarskih organizacij Slovenije, posojilo pa bo odobrila tudi Kreditna banka in hranilnica Ljubljana. Računajo, da bodo v usnjarni opravili modernizacijo proizvodnje v letu dni ter tako povečali proizvodnjo za več kot še enkrat. Člani sindikalne organizacije so se na obnem zboru zavezali, da bodo še naprej aktivno sodelovali pri izvajanju vseh ukrepov, ki naj zagotovijo hitrejšo sanacijo delovne organizacije in modernizacijo proizvodnje.

● RIBNICA

Za modernizacijo nimajo sredstev

Člani sindikalne organizacije obrata Žičnice v Ribnici so na obnem zboru kritično osvetlili neenakopravne odnose matičnega podjetja, ki ima sedež v Ljubljani, do njihovega obrata. Problem je predvsem v tem, da bi obrat Žičnice v Ribnici potreboval sredstva za svojo modernizacijo. Teh sredstev pa jim matično podjetje, kljub temu, da so jih delavci obrata Žičnice v Ribnici sami ustvarili, ne pusti v skladih. Prenekatero kritično so rekli na obnem zboru tudi o neobveščeni in o rahlih vezeh med samoupravnimi organi v celotnem kolektivu. Delavci obrata Žičnice v Ribnici namreč menijo, da so veliko premalo seznanjeni s poslovanjem celotnega kolektiva, da jih iz matičnega podjetja premalo seznanjajo o investicijskih in ostalih naložbah. Skratka, želijo si tesnejše povezave in pa da bi sredstva, ki jih sami ustvarjajo, ostala v njihovih skladih ter da bi jih lahko porabili za modernizacijo.

VELEBLAGOVNICA

nama

- priporoča potrošnikom hiter, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo;
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje;
- za tuje kupce je v hiši menjalnica.

LJUBLJANA

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

- TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2
- BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1
- KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7
- BLAGOVNICA NAMA, Škofja Loka, Kidričeva ulica 1 a

PREDLOG LITIJSKEGA SINDIKALNEGA SVETA:

Najnižji mesečni osebni dohodek 600 din

Občinski sindikalni svet Litija je te dni poslal vsem predsednikom izvršnih odborov osnovnih sindikalnih organizacij pismo, v katerih jih seznaja s stališčem glede višine najnižjega osebnega dohodka na mesec za delo v polnem delovnem času.

Občinski sindikalni svet Litija je namreč prejel nalogo, da izoblikuje predlog za določitev najnižjega osebnega dohodka. O tem so razpravljali v pripravah na VI. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, na razširjeni seji plenuma občinskega sindikalnega sveta oktobra 1968 in na zadnjih občnih zborih sindikalnih organizacij. Občinskemu sindikalnemu svetu je bilo tedaj naloženo, kot smo že omenili, naj na podlagi vseh elementov, ki predstavljajo življenjske stroške, izoblikuje predlog za višino najnižjega osebnega dohodka, ki naj bi ga prejeli vsi tisti, ki so zaposleni polni delovni čas.

Občinski sindikalni svet Litija je zdaj mnenja, da bi moral vsakdo, ki je zaposlen polni delovni čas, če se mu želi zagotoviti eksistenčni minimum, prejeti najmanj 600 din osebnega dohodka na mesec.

Zdaj je litijski občinski sindikalni svet predlagal predsednikom izvršnih odborov sindikalnih organizacij, da predlagajo samoupravnim organom in vodstvom delovnih organizacij sklenitev samoupravnega dogovora o zagotovitvi najnižjega

osebnega dohodka delavcem, in to na podlagi določb temeljnega zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih or-

ganizacijah. Tako bi tudi zagotovili vsaj eksistenčni minimum zaposlenim.

Istočasno pa je litijski občinski sindikalni svet tudi predlagal vodstvom osnovnih sindikalnih organizacij, da predlagajo proučitev vseh tistih delovnih mest, kjer prejemajo zaposleni nižji osebni dohodek kot 600 din na mesec; s spremenjeno orga-

nizacijo dela naj bi zagotovili tudi tem vsaj minimalni osebni dohodek. Občinski sindikalni svet Litija, ki bo o določitvi višine minimalnega osebnega dohodka razpravljal tudi na obnem zboru, ki bo predvidoma 1. marca, bo pomagal vsem sindikalnim organizacijam pri pravi samoupravnih dogovorov. (vš)

TEKSON ZA POMLAD EDINSTVEN USPEH V TEKSTILU

TEKSON — umetno usnje je nov proizvod TEKSTINE iz Ajdovščine, ki je po svoji edinstveni kvaliteti in vsestranski uporabnosti presegal vsa pričakovanja. V tem proizvodu Tekstine so združene vse dobre lastnosti pravega usnja in tekstila:

- je mehko
- zračno
- lahko
- za vodo nepropustno
- se kroji, šiva, lika, pere in kemično čisti enako kot tkanine
- ni občutljiv na bencin in olje
- mehak ostane tudi na mrazu do -40°C
- zdrži temperaturo do +160°C

● ČUDOVIT

v klasičnih in modnih barvah, v izredno pisanem koloritu z mnogimi odtenki. TEKSON je vsestransko uporaben:

- v konfekciji oblačil, klobukov, čepic in dežnikov
- v industriji obutve, kovčkov in torbic

Po svoji nežni mehko bi tekson iz Tekstine nenadkriljiv doma in v tujini. Oglejte si kostime, plašče, torbice in klobuke iz teksona! Prepričajte se sami!

TEKSON ZA ZIMO

PAZITE NA ZAŠČITNI ZNAK

TEKSTILNA INDUSTRIJA AJDOVŠČINA

tekstina

MNENJA IN STALIŠČA

ZAKONI PO HITREM POSTOPKU

»Zvezna skupščina je sprejela zakone s tega področja po hitrem postopku...« Velikokrat beremo v našem dnevnem tisku razne kritike zaradi sprejemanja zakonov po hitrem postopku. Vendar te kritike dostikrat samo ugotavljajo, da je bil zakon sprejet po hitrem postopku, da bi bilo bolje, če bi bil zakon bolj pretehtan itd., v bistvo samega problema in v dejansko ogromno družbeno škodo, ki nastaja zaradi zakonov po hitrem postopku pa te kritike redkokdaj posežejo.

Namen mojega sestavka je očrtati razliko med sprejemanjem zakonov po rednem, normalnem postopku in zakonov po hitrem postopku ter ugotoviti, v čem je pravzaprav škoda, ki jo povzročajo zakoni po hitrem postopku naši samoupravni skupnosti.

Zvezna skupščina (kakor tudi republiška) sama določa s poslovnikom način sprejemanja zakonov. Ustava vsebuje v tem v glavnem le okvirne določbe. Normalni postopek pri sprejemanju zakonov se začne z zakonodajno iniciativo, ki jo ima vsak poslanec v svojem zboru, izvršni svet in odbor zborov. O tej zakonodajni iniciativi razpravljajo nato pristojni odbori zborov, ki dajo potem svoj predlog na sejo zborov skupščine. Po predlogu se potem razpravlja na seji zborov, nato pa zbori preidejo na odločanje in glasovanje o predlogu zakona. Končna faza pri izdaji zakona je njegova promulgacija. Omeniti je potrebno, da imajo zakonodajno iniciativo po naši ustavi tudi samoupravne organizacije, družbeno-politične organizacije, društva in občani.

Bistvo sprejemanja zakonov po hitrem postopku je v tem, da so omenjene faze pri sprejemanju zakona izpuščene. Ze dokončno izdelan zakon gre takoj na pristojni zbor, ki o njem odloča. Predlog mora biti sicer obrazložen, v njem mora biti povedano in utemeljeno, zakaj naj se predlagani zakonski predpis sprejme po hitrem postopku. Po navadi se takšna utemeljitev nanaša na trditve, da gre za zadeve velikega družbenega interesa, ki jih je treba hitro urediti in ne trpe odlašanja.

Posledice sprejemanja zakonov po hitrem postopku, oziroma škoda za našo samoupravno skupnost, ki iz tega nastane, so po-

membne. Predvsem se naši zakoni spreminjajo izredno hitro, tako rekoč kot nekateri hudomušno pripominjajo, še prej, preden se je posušilo črnilo na uradnem listu. Stalno spreminjanje zakonov seveda uničuje občutek pravne varnosti in sigurnosti, tako v posamezniku — občanu, kot v delovni organizaciji. Zakon pa mora biti trden in trajati vsaj nekaj časa, če hočemo doseči njegovo spoštovanje in zaupanje vanj. Zaupanje v zakon je za stabilnost sleherni družbe in za njeno demokratičnost bistvena pomena. Znano je tudi to, da za pravno urejenost določene družbe ni bistvena kvantiteta zakonov, ampak predvsem njihova kvaliteta. Če pomislimo samo na primer konkretno, kolikokrat je bil spremenjen temeljni zakon o delovnih razmerjih v zadnjih nekaj letih in kolikokrat so morale zaradi tega delovne organizacije spreminjati svoje pravilnike o delovnih razmerjih, lahko ugotovimo, da niti naš delavec niti naša delovna organizacija ne moreta imeti v ta zakon potrebne zaupanja in spoštovanja. In sedaj se že spet govori o novih spremembah tega zakona, o nekakšni celotni kodifikaciji našega delovnega prava, ki bo spet s temeljev spremenila našo delovno zakonodajo, s tem v zvezi pa se bo seveda nujno moralo spremeniti samoupravno delovno pravo delovnih organizacij. Ali je pri takšnem stanju sploh čudno, če ugotavljamo, da naše delovne organizacije pravilnike o delovnih razmerjih prepisujejo ena od druge, da so le-ti zgolj »konfekcijski« in da jih masovno producirajo honorarjev željni pravniki? To se dogaja zato, ker delovne organizacije nimajo zaupanja v vsaj relativno trajnost zakona o delovnih razmerjih, ga zato ne spoštujejo in s takšnimi pravilniki skušajo samo formalno izvršiti tisto, kar se od njih zahteva.

Malo paradoksalno se sliši, vendar je res, da naša sodišča še danes jemljejo za pravni temelj svojih sodb v civilnih zadevah obči državljanjski zakonik stare Avstrije iz leta 1811! Še danes namreč nimamo lastnega civilnega zakonika in čeprav se dela na osnutku tega zakonika že dalj časa, se zadeva kar nekako noče premakniti z mrtve točke. Tako torej naši pravniki, ki študirajo za pravosodni izpit, uporabljajo pri svojem študiju isti pravni vir, ki ga je moral

poznati že naš dr. France Prešeren, ko je polagal svoje rigorozne. Hočem povedati to, da je bil ta zakon dobro in solidno izdelan, ter vsestransko pretehtan, zato tudi ni podlegel rji časa, kot se to dogaja z našimi današnjimi zakoni.

Torej, ali je bolj zamudno zakon neprestano spreminjati, ali pa malo počakati, ga vsestransko pretehtati in ga potem nič več spreminjati? Zdi se, da je pravi odgovor na to vprašanje v modrem pregovoru starih Rimljanov: Festina lente (hiti počasi). In če le kje, potem bi moral ta pregovor veljati predvsem pri izdajanju zakonov.

Ustava SFRJ določa v 184. členu, da pristojna zborov lahko sklene, da se da predlog zakona v javno obravnavo, ali pa pokliče ta k obravnavanju predloga zakona predstavnike samoupravnih organizacij, družbeno političnih organizacij in društev, ki dajo svoje mnenje in predloge k zakonu. Smisel omenjene ustavne določbe je v tem, da naj v danih možnostih pri sprejemanju zakona sodeluje čim več družbenih dejavnikov, tako da bo sprejeti zakon kar najbolj veren odraz splošnega mnenja, obenem pa tudi vsestransko pretehtan. Lahko trdimo, da omenjeno ustavno določilo vsebuje dejansko princip širše samoupravnosti pri sprejemanju zakona, saj zakon navezadnje ni samo stvar predstavniškega organa, ki je sicer pristojen, da ga izda, ampak družbe kot celote. In zato naj ta družba pove svoje mnenje o predlogu zakona, o tezah zakona, predvsem pa tisti deli družbe, na katerega se zakon nanaša. Pri zakonih po hitrem postopku seveda odpade sleherna javna razprava, ampak družba sprejema zakon samo kot dokončno dejstvo.

Eno od važnih vprašanj pri zakonih po hitrem postopku je tudi problem odgovornosti poslancev svojim volivcem. Občan glasuje za svojega poslanca, le-ta mu je dolžan poročati o svojem delu in strokovno ter vestno izvrševati svojo funkcijo. Če poslanec glasuje za številne zakone z najpomembnejših družbenih področij, naj se ti izdajo po hitrem postopku, ne moremo trditi, da takšen poslanec opravlja svoje delo vestno in strokovno. Mirno lahko trdimo, da poslanec v primeru sprejemanja zakona po hitrem postopku ni mogel dovolj dobro in vestno preštudirati zakonskega predloga, predvsem pa ni mogel slišati mnenja svojih volivcev. Gre torej za problem družbeno politične odgovornosti poslancev svojim volivcem, teže te odgovornosti pa v ničemer ne zmanjša dejstvo, da so na primer tudi ostali poslanci glasovali po hitrem postopku.

Seveda je potrebno pripomniti, da imam v mislih, ko govorim o hitrih postopkih, predvsem zakone, ki so velikega pomena za celotno družbeno področje in ki bi res morali biti vsestransko pretehtani. Če gre na primer za revalorizacijo pokojnin, ki se dela vsako leto, in druge manj pomembne zadeve, je hitri postopek lahko utemeljen. Pri pomembnih zakonih, ki globoko posegajo v sfero posameznika in delovne organizacije pa hitrim postopkom ni mesta. V teh primerih bo za zakonodajalca vedno bolj ekonomično in pravilno, če se bo ravnal po že omenjenem izreku: Festina lente! A. PODGORŠEK

V »CELJSKEM TISKU« IN V »INGRADU« O LETOVANJU DELAVCEV

Celjani so ogorčeni!

»Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije ni zadosti odločno nasprotoval sprejetju republiškega zakona o obdavčenju skladov skupne porabe,« nam je dejal EDO GASPARI, predsednik komisije za rekreacijo, družbeno prehrano, otroško varstvo, standard in stanovanja pri Občinskem sindikalnem svetu Celje. »To smo celjski sindikalisti tudi povedali na predsedstvu našega občinskega sindikalnega sveta,« je pribil EDO GASPARI.

V predzadnji številki našega tednika smo o letovanju celjskih delavcev pisali bolj načelno, komentirali smo samo anketo, ki jo je naredil celjski sindikat po vseh sindikalnih organizacijah v občini.

»Naj svoje trditve, kako škodljiv je novi zakon, potrdim še s primerom iz delovne organizacije, kjer sem zaposlen. Sekretar pri »Celjskem tisku« sem in številke za naše podjetje poznam!« je EDO GASPARI postajal konkreten.

»Mi nismo velika delovna organizacija, smo pa pridni in v sklade dajemo precej. Izračunali smo, da na leto potrošimo iz sklada skupne porabe za vsakega našega delavca po 1800 dinarjev. Za prehrano dajemo po 720 dinarjev, po 550 dinarjev dajemo za izobraževanje in približno 530 dinarjev dajemo za oddih in rekreacijo.«

»Tako visoka nadomestila za dopuste delite pri vas?« smo se začudili.

»Na zaposlenega dajemo po 135 dinarjev, prav toliko dobi nezaposlen zakonski tovariš, otroci dobe polovico manj. Nadomestilo delavci porabijo po lastnem preudarku, lahko pa grede letovat v naš dom v Velikem Lošnju. Penziona tam stane od 10 do 14 dinarjev, različno plača podjetje. Skupaj s tem regresom za plačevanje uslug v počitniškem domu dobi vsak delavec po približno 530 dinarjev.«

»Pravite, da vas bo novi davek prizadel. Kje boste vse uvedli restrikcije?«

»Povsod, manj bomo dajali za izobraževanje, manj za prehrano in regrese bomo tudi zmanjšali. Podjetje moderniziramo, tukaj ne moremo varčevati, novi davek pa nas bo predvidoma stal 79 tisoč dinarjev. To za nas ni malo,« je rekel Edo Gaspari.

REGRESA NE BOMO ZMANJŠALI

Druga delovna organizacija v Celju, ki smo jo obiskali, je bil delovni kolektiv Gradbeno industrijskega podjetja »Ingrad«. Tam smo se pogovarjali s Francem Vitancem, inženir-

jem organizacije dela in vodjem kadrovske službe, ter Rafkom Grabnerjem, vodjem oddelka za družbeni standard.

»Pri nas nadomestila za dopuste verjetno ne bomo zmanjšali,« sta dejala. »Novi zakon nas bo sicer prizadel, skušali bomo pa denar za ta novi davek poiskati drugod. Sklad skupne porabe pri nas ni velik: lani smo za družbeni standard imeli na voljo približno 300 tisoč dinarjev. Približno četrtino denarja smo porabili za nadomestila za dopuste, nekaj smo dali za opremo delavskega naselja, 6 tisoč dinarjev smo odstopili sindikalni organizaciji v podjetju za pomoč socialno ogroženim, drugo pa nam je ostalo. Izračunali smo še, da smo lani na zaposlenega porabili po približno 250 dinarjev, torej nas bo novi zakon le minimalno obdaval: z 8 odstotki.«

»Kako to, da ste za družbeni standard pri vas porabili tako malo? Ingrad je vendar velika delovna organizacija!«

»Po 250 dinarjev na zaposlenega smo dali samo iz sklada skupne porabe, iz poslovnega sklada smo pa za družbeni stan-

dard porabili 1 milijon 868 tisoč, in sicer za izobraževanje in stanovanja, to pa ni malo!«

»Kako ste delili nadomestila za dopuste pri vas?« smo vprašali.

»Nadomestila za dopuste so pri nas dobili samo tisti delavci, ki so šli letovat, drugi ne. Naše podjetje ima lasten počitniški dom v Piranu, dom v Crikvenici smo odstopili počitniški skupnosti Alpe-Adria, ta pa nam je v zameno dala na voljo vse svoje počitniške domove, najeli smo še počitniški dom v Biogradu na moru in počitniško hišico na Voglu. Cena penziona je bila povsod enaka: 26 dinarjev. Samo vsi delavci niso dobili enako visokega nadomestila. Tisti, ki na družinskega člana zaslužijo manj kot 200 dinarjev mesečno dobe po 24 dinarjev na dan, tisti ki zaslužijo več, pa dobe manjše nadomestilo. Lani je največje nadomestilo dobil neki polkvalificiran delavec, ki smo mu izplačali kar 1008 dinarjev: šel pa je na morje letovat z nezaposleno ženo in otrokom. Delavcem, ki ne morejo iz svojega žepa plačati niti minimal-

ne razlike, še posebej pomagala sindikat.«

»Vaši delavci hodijo letovat tudi v CSSR, ali ne?«

»Da, za to obliko letovanja smo se odločili pred tremi leti in sklenili pogodbo s sorodnim podjetjem iz Čeških Budejovic: oni hodijo letovat k nam, mi pa na Češko. Pogoji za letovanje na Češkem pa so isti, kot za letovanje v naših počitniških domovih.«

»Koliko vaših delavcev pa je letovalo v lanskem letu?«

»Skupaj je lani letovalo 252 naših delavcev: 78 v naših domovih, 30 na Češkem in 144 v lastni organizaciji. Povedati vam pa moram, da je pri nas zaposlenih mnogo delavcev iz drugih republik. Ti ne hodijo letovat, ampak grede med dopustom domov. Regresa seveda ne dobe.«

»Ali imate sistem razdeljevanja sredstev za dopust zapisan v samoupravnem aktu?«

»Ne, delavski svet vsako leto posebej sklepa o obliki dajanja nadomestil. Ugotovili smo, da je sedanja oblika nekje še najbolj pravična.«

»Torej vas novi davek ne bo posebej prizadel?«

»Seveda nas bo! Verjetno bomo ukiniteli regrese za delavce z visokimi osebnimi dohodki in skušali tu nekaj prihraniti. Mislim pa, da je zakon o obdavčenju skladov skupne porabe krivičen: ogroža že tako nizek standard naših delavcev in ni v skladu z resolucijo VI. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije o letovanju delavcev!« sta naš razgovor zaključila sogovornika iz celjskega podjetja »Ingrad«.

MATJAZ VIZJAK

V ELEKTROKOVINI MARIBOR SPET NOVE PROŠNJE ZA STANOVANJA

»Opiramo se na namenska sredstva«

Kolektiv Elektrokovine Maribor že vrsto let razmerno učinkovito rešuje stanovanjsko vprašanje zaposlenih, čeprav se v bistvu poslužuje le namenskih sredstev. Ker pa je kolektiv mlad, to pomeni, da so delavci prav v tistih letih, ko si človek ustvarja družino, in je vrhu vsega večina zaposlenih s podeželja, ima podjetje vsako leto tolikšno število novih prosilcev za pomoč pri reševanju stanovanjskega problema, da mu ni v celoti kos.

STIMULATIVEN PRAVILNIK

»Na osnovi pravilnika iramo izdelano prioritarno listo za pomoč pri reševanju stanovanjskih problemov naših delavcev, ki jo, razumljivo, vsako leto dopolnjujemo z novimi prosilci...« smo izvedeli od Branka Simoniča, vodje oddelka za družbeni standard v Elektrokovini Maribor. »Ljudje sodelujejo pri nakupu stanovanj tudi z lastno udeležbo, ki pa ni nujna, vpliva pa na razvrstitev na prednostni listo. Število točk, ki jih zbere delavec na račun samoprispeljka, je odvisno od njegovih osebnih dohodkov. Tako je treba sodelovati tistim

vanja ali posojila za individualno gradnjo je v Elektrokovini za pridne in zveste delavce stimulativen, obenem pa preprečuje možnosti najrazličnejših špekulacij.

ZE 264 LASTNIKOV NOVIH STANOVANJ

Do danes je kupila Elektrokovina Maribor in razdelila svojim delavcem že 264 stanovanj v vrednosti več kot 10 milijonov dinarjev. Tudi s posojili v Elektrokovini niso šteli v minulih letih: 210 članov kolektiva je prejelo za več kot 2 milijona dinarjev kreditov. Samo minulo leto so razdelili v tej delovni organizaciji 22 novih stanovanj, 500 tisoč dinarjev posojil za individualno gradnjo in 60 tisočakov v adaptacijo stanovanjskih hiš.

Zanimivo je, da se v Elektrokovini Maribor opirajo samoupravni organi pri reševanju stanovanjskih problemov predvsem na namenska sredstva.

»Minulo leto smo zbrali vsega skupaj blizu 1 milijon 300 tisoč dinarjev namenskih sredstev za reševanje stanovanjskih problemov članov našega kolektiva. Od tega je znašala udeležba posameznikov 200 tisoč dinarjev, bančni kredit, ki smo ga bili deležni na račun teh sredstev pa 160 tisoč dinarjev. Z nakupom 22 novih stanovanj smo rešili 36 stanovanjskih problemov. Tako nam bi jih od 132, ki smo jih imeli na spisku, ostalo še 96, če se ne bi letos pojavili novi prosilci...« je dejal Branko Simonič.

V letu dni se je nabralo v Elektrokovini Maribor kar 48 novih prosilcev za dodelitev stanovanj, kar pomeni, da je stanovanjsko vprašanje v tej delovni organizaciji kljub vsemu še vedno pereče. Res pa je,

da med strokovnimi kadri v tem kolektivu tako rekoč ni več resnega stanovanjskega problema.

ODERUŠTVO IN BIROKRATIZEM

Vsekakor je zanimiva ugotovitev ljudi v mariborski Elektrokovini, ki se ukvarjajo z vprašanjem družbenega standarda, da bi se odločilo veliko večje število delavcev za individualno gradnjo, če ne bi imeli na poti tako resnih problemov s potrebnimi parcelami. Teh je namreč premalo, obenem pa njihove cene sploh ne ustrezajo dejanski vrednosti.

»Ne strinjam se s takšno politiko občine...« nam je dejal Branko Simonič. »Zemljo prodaja po cenah, ki so tudi nekajkrat višje od tistih, po katerih jo je kupila. Skratka, če danes delavcu ne bi bilo treba odšteti 20 do 30 tisočakov samo za gradbeno parcelo in če obenem ne bi imel tako številnih sitnosti, ki spominjajo že na najbolj birokratske postopke, da pride do potrebnih dokumentov in papirjev, potlej bi se precej več ljudi odločilo za gradnjo...«

Žal, temu ne moremo operirati. Namesto da bi družba kar najbolj podpirala individualno gradnjo, saj je to najcenejši način reševanja stanovanjskega problema, meče po lena pod noge tistim, ki se trudi, da bi prišli do lastne strehe.

VEČ IZ LASTNEGA (IN SKUPNEGA) ŽEPA?

Z namenskimi sredstvi bodo lahko kupovali v Elektrokovini v prihodnje v povprečju po 10 stanovanj letno. Obenem bo seveda ostalo nekaj sredstev tudi za kreditiranje individualnih gradenj. Vse to pa še ne bo dovolj, da bi lahko v podjetju sproti reševali stanovanjske probleme. Zato vse kaže, da bo potrebno v prihodnje nekoliko povečati samoprispeljke, istočasno pa bolj zagristi v sklad skupne porabe. V minulem letu je šlo namreč za stanovanja iz sklada skupne porabe le 150 tisočakov.

A. ULAGA

Na 10 cicero

ŠMARJE

V osnovnih šolah v občini Šmarje delata dva oddelka posebnih šol. V Rogoški Slatini učijo v štirih skupinah 38, v Šmarju pa v dveh 17 prizadetih otrok. Posebne oddelke bi morali ustanoviti še na območju Obsoletja, Kozjega in Rogatca. Tam pa so težave skorajda neresljive. Prizadeti otroci žive predač od centralnih šol.

P. K.

DRAVOGRAD

Izšla je prva številka informativnega biltena »Dravogradski zidar«, ki ga bodo odsej občasno izdajali na gradbenem podjetju. Številka prinaša kratko informacijo o gospodarjenju, novice iz sindikata, sestavek o delovnem času, razvojne možnosti podjetja ter druge novice. Casopis so razmnožili na ciklostilu v 200 izvodih.

I. P.

DRAMLJE

V krajevni organizaciji SZDL Dramlje, ki je bila med najbolj delovnimi v šentjurski občini, so izvolili novo vodstvo. Upajo, da bo 13-članski odbor bolje zastavil delo. Predseduje mu Anton Vengušt.

(pk)

SLOVENSKE KONJICE

Skupščina občine Slovenske Konjice je na zadnji seji podprla predlog radia DLT Šmarje in občine Brežice, naj bi spremenili republiški predpis o radijski naročnini. Lokalni radio Šmarje namreč opravlja informativno dejavnost za občino Slovenske Konjice že od 1. V. 1965. Tudi po konjiškem predlogu naj bi RTV Ljubljana odstopila del radijske naročnine (predlagajo 50 par) slovenskim lokalnim radijskim postajam.

(pk)

TRBOVLJE

Spremembo pravilnika o nagrajevanju, in sicer za zaposlene na režijskih delovnih mestih, pripravljajo v Elektrolivarski industriji v Trbovljah. Sistem nagrajevanja želijo izboljšati v prihodnje tako, da bodo osebni dohodki zaposlenih na režijskih delovnih mestih odvisni posredno tudi od izpolnjevanja planskih nalog, od ažurnosti na delovnem mestu itd.

(vs)

LITIJA

Do nedavnega je imela Litijaska občinska skupščina v občinskem zboru in v zboru delovnih skupnosti po 27 odbornikov. Trem odbornikom je mandat prenehal. Tako šteje zdaj občinski zbor 25 odbornikov, zbor delovnih skupnosti pa 26 odbornikov. Vendar pa občinska skupščina Litija nadomestnih volitev ne bo izvedla in bo imela do aprila manj odbornikov, kot bi jih naj imela sicer.

(vs)

VELENJE

Vzporedno s povečano rastjo zaposlovanja v občini Velenje se je v preteklem letu zmanjšalo število brezposelnih za 4 odstotke, tako da na koncu preteklega leta beležijo na Zavodu za zaposlovanje še 588 nezaposlenih delavcev in delavk. To je seveda le tako zvana registrirana nezaposlenost, katera pa po približnih podatkih zajema le 35 odstotkov dejansko nezaposlenih. Od skupnega števila registrirano nezaposlenih je kar 76 odstotkov žensk oziroma kar 57 odstotkov mladine do 26 let starosti. Po kvalifikacijski strukturi je od prijavljenih brezposelnih delavcev kar 76 odstotkov nekvalificiranih.

nn

ŠOŠTANJ

Po večletnem prizadevanju je Društvo upokojencev iz Šoštanja končno uspelo dobiti ustrezne klubske prostore v stari nekdanji občinski hiši. Sredstva za opremo teh prostorov bodo člani Društva zagotovili iz lastnih dokaj skromnih sredstev od članarine, v večji meri pa od prispevkov gospodarskih organizacij in družbenopolitičnih skupnosti občine Velenje.

nn

Pa še res je....!

Če bi ga z avtom povozil...

Na skupnem sestanku področnih odborov sindikata delavcev kmetijstva, živilske in točabne industrije Maribora, Celja, Murske Sobote, Ptuja in Žalca, ki je bil te dni v novi vinski kleti v Ormožu, smo v razpravi slišali marsikatero grenko in račun neurejenih razmer v slovenskem kmetijstvu.

V razpravi na to temo je sodeloval tudi tovariš Živko iz mariborskega Agrokombinata:

»Povsod govorimo o integracijah in načelno smo vedno zanje,« je povzel besedo tovariš Živko. »Toda, ko se začnemo pogovarjati konkretno, se ponavadi vse izjalovi. Kajti vse se zmeraj začne in konča pri posameznikih. Če so trije ali štiri vodilni tovariši v delovni organizaciji, ki naj bi se združile s sorodno delovno organizacijo, proti združitvi, potem do nje ne pride, oziroma obratno. Posamezniki preveč vplivajo na integracijske procese tudi v kmetijstvu...«

Tovariš Živko je svojo razpravo nadaljeval še bolj konkretno:

»Na mariborskem področju, kjer imamo sedem kmetijskih združenj, smo imeli tak primer. Samo en človek je bil proti združitvi dveh, ali treh od omenjenih združenj pa je tudi ta združitve propadla.«

Tovariš Živko, obupan, kakor je bil nad to integracijo, še zlasti zato, ker mu je veliko do napredka kmetijstva v tem delu Slovenije, se je za nasvet obrnil k občinskemu sekretarju Zveze komunistov Maribora:

»Kako bi v takšnih primerih izključili osebni vpliv posameznikov...?«

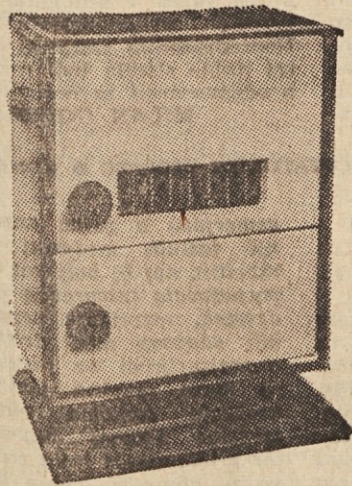
Sekretar ni dosti razmišljaj!

»Samo, če bi ga z avtomobilom povozil...«, je odgovoril.

Pa še res je. M. Z.

NOVO!

Pravkar prispele iz uvoza trajno žarne peči za vse vrste premoga:

Tip 200

»CONFORT«

3600 kal/h

Tip 400

»HARZ«

4800 kal/h

Trgovski mreži in sindikalnim podružnicam posebne ugodnosti.

Prodaja in informacije:

Kovinotehna - p. e. Opremotehna

LJUBLJANA, KIDRIČEVA 3

Telefon 20-031, 21-271, 21-272

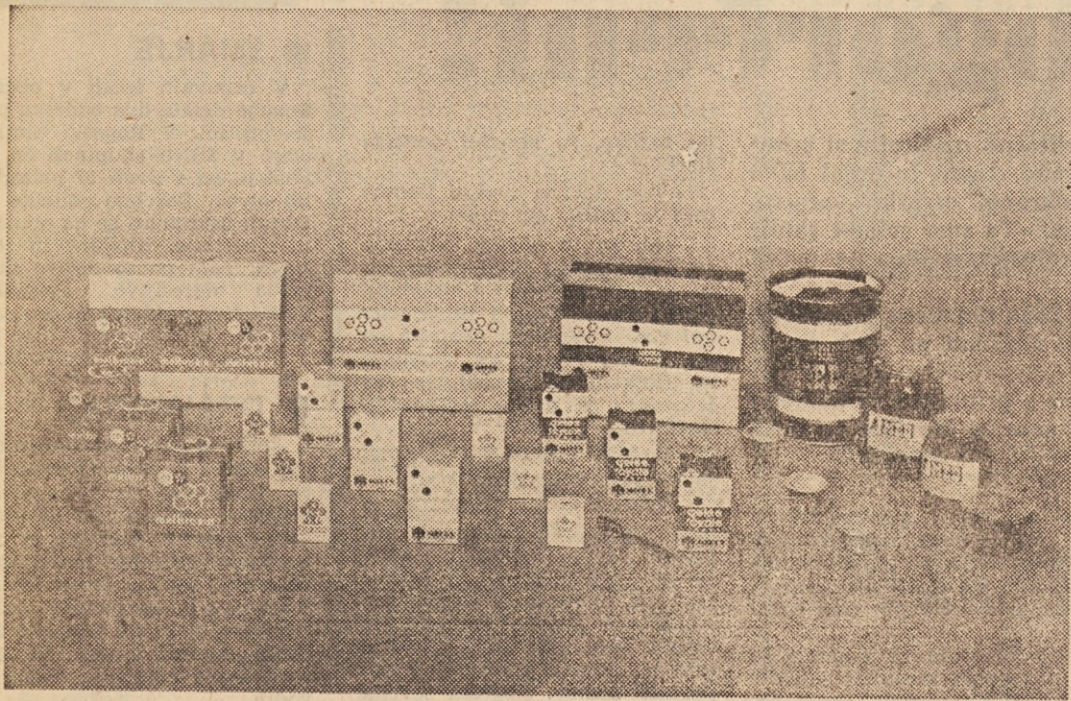
z večjimi osebnimi dohodki z večjim samoprispeljkom, če hočejo zbrati na osnovi te postavke toliko točk kot tisti, ki so sicer manj prispevali, imajo pa nižje osebne dohodke. Poleg višine samoprispeljka vpliva seveda na razvrstitev na lestvici še vrsta drugih stvari. Prosilec za dodelitev stanovanja mora biti v podjetju že najmanj pet let, komisija pa upošteva pri odločanju še stanovanjske razmere, priznana sodelovanje v NOB, zdravstveno stanje prosilca in članov njegove družine, kvalifikacijo, prizadevnost in uspehe na delovnem mestu, sodelovanje v samoupravljanju in družbeno političnih organizacijah itd., itd. Vsi ti kriteriji so ovrednoteni s točkami, zbir vseh točk pa pokaže, kje se nahaja prosilec na prioriteten lestvici...

Pravilnik za dodelitev stano-

KJE SE ZATIKA?

Na vprašanje DE odgovarjajo: Mihael KUNAVER, predsednik sveta za energetiko pri republiškem odboru sindikata delavcev industrije in rudarstva; ing. Jože SETNIKAR, sekretar aktiva komunistov v elektrogospodarstvu, in Franci ZAVRŠNIK, sekretar OO ZKS v distribucijskem podjetju ELEKTRO Ljubljana

Melbrosin, Gelle Royale, Krema Gelle Royale 3M, Polljuvenr in med — to so proizvodi MEDEXA, s katerimi si je podjetje utrla pot na domače in tuje tržišče

MEDEX IMPORT-EXPORT LJUBLJANA SLAVI SVOJ 15. ROJSTNI DAN

Doma brez

konkurence

Kljub temu, da prehojena pot kolektiva MEDEX ni dolga, je podjetje danes daleč pred svojimi tekmeci ● MEDEX proizvaja med drugim tudi preparate naravnih proizvodov čebel, med katerimi sta najpomembnejša matični mleček in cvetni prah ● Proizvodnja medu je zelo nestabilna in v marsičem odvisna od narave ● Svojtčas smo pri nas čebelarstvo podpirali, danes pa nekaterim ni več do tega ...

Temelji današnjega podjetja MEDEX import-export Ljubljana so bili položeni že pred petnajstimi leti. MEDEX je bil namreč ustanovljen z odločbo Zveze čebelarstev Slovenije 13. februarja 1954. leta.

To pomeni, da izvirajo začetki podjetja MEDEX iz dejavnosti Zveze čebelarstev Slovenije, ki se je omenjena leta razcepila v dve smeri: v strokovno in v gospodarsko dejavnost. Iz gospodarske dejavnosti Zveze čebelarstev Slovenije se je tako pred petnajstimi leti rodilo podjetje MEDEX, ki je danes specializirano za prodajo čebelarstva in za trgovino z medom doma in v svetu.

Medtem ko je delalo v MEDEXU še leta 1961 le 21 ljudi, se je v letošnjem letu povzpelo število zaposlenih na 80, samoupravni organi pa predvidevajo, da bo kmalu naraslo še za kakih 10 ali 20 delavcev.

DALEČ PRED VSEMI

Kljub temu da prehojena pot kolektiva MEDEX ni dolga, je podjetje danes v svoji stroki daleč pred vsemi konkurenti v Jugoslaviji. MEDEX je namreč danes edino specializirano podjetje za izvoz in uvoz vseh proizvodov čebelarstva ter opreme, ki je potrebna v čebelarstvu. Na domačih tleh odkupuje MEDEX med, vse druge čebelarstvo proizvode pa tudi žive čebele in matice. Dalje oskrbuje čebelarje s čebelarstvom materialom, s satnicami, s panji ter z zaščitnimi sredstvi za zdravje čebel. MEDEX sodeluje na sejmih Alpe-Adria že vsa leta, udeležuje pa se tudi specializiranih sejmov tako doma kot v tujini. Posebno zanimivi za MEDEX so seveda sejmji v sosednjih državah.

tudi precej vitaminov: aneurina, riboflavina, piridoksina, B 12, pantotenske kisline, biotina, inozita, folne kisline in tokoferola, dalje acetilholin, delta 2 decen kislino in še približno 3 odstotke do danes neraziskanih snovi, ki so, kot izgleda, fermentativno-hormonalnega izvora in za katere strokovnjaki menijo, da so glavni nosilec aktivnosti in učinkovitosti mlečka.

Pridobljeni mleček moramo po odvzemu takoj stabilizirati po znanstveno dognanem postopku s posebnimi stabilizatorjem in ga hraniti v steriliziranih posodah do nadaljnje predelave. Nestabiliziran mleček je namreč pri uživanju neučinkovit. Stabilizirano mlečko dela MEDEX po inozemski licenci, stabilizator pa povsem ohranja njegovo aktivnost.

VELIKA UPORABNOST MATIČNEGA MLEČKA

Znanstvene raziskave doma in v svetu so dokazale, da se mleček z uspehom uporablja v medicini, posebno v geriatrici in pediatriji. S svojim vplivom na metabolizem, na regulacijo žlez z notranjim izločanjem, zlasti na nadoblastnico in na krvotvorne organe, pri »managerski bolezni«, depresiji, utrujenosti, slabi koncentraciji in pozabljivosti, nespečnosti, arteriosklerozi, slabem vidu, slabi kondiciji in podobnih boleznih, je mleček pokazal izredno terapevtsko učinkovitost. Učinkovitost mlečka pa se poveča, če ga kombiniramo s cvetnim prahom.

CVETNI PRAH VSE BOLJ DRAGOCEN

Med in cvetni prah, ki ga čebele zbirajo v satovju, sta čebelam hrana, ki vsebuje vse potrebne snovi za življenje. Po svojem sestavu je cvetni prah zmes beljakovin, maščob, mineralnih snovi, ogljikovih hidratov, aminokislin, fermentov in vitaminov.

Cvetni prah se uspešno uporablja pri znakih staranja, pri hipertoničnih obolenjih, ugodno vpliva na živčni sistem in na žleze z notranjim izločanjem. Zdravniki ga priporočajo rekonvalescentom, otrokom in oslabelem ljudem. Cvetni prah učinkovito pospešuje vračanje moči po prestatnih infekcijskih boleznih.

MEDEXOVI PREPARATI

MEDEX danes že izdeluje: ● med z matičnim mlečkom Gelee Royale, ki vsebuje 1 gram matičnega mlečka in približno 160 g medu;

● med z matičnim mlečkom Gelee Royale-forte, ki vsebuje 1,5 g matičnega mlečka in približno 160 g medu;

● med z matičnim mlečkom Melbrosin, ki je izdelan po priznani inozemski licenci. Izključno pravico proizvodnje za Jugoslavijo ima podjetje MEDEX. Vsebuje približno 250 g medu, 1 g matičnega mlečka in 10 g cvetnega prahu.

Najboljši učinek vseh omenjenih preparatov dosežemo, če jih uživamo pol ure pred zajtrkom, odrasli polovico kavnih žličke, otroci do 10 let pa četrt.

● MEDEX izdeluje tudi tablete s suhim — liofiliziranim mlečkom, Lingvete 3 M, ki jih podjetje prodaja v steklenički po 10 tablet. Vsaka tableta vsebuje 30 mg liofiliziranega mlečka. Zdravniki ga priporočajo ljudem, ki ne prenesejo medu, in osebam, ki imajo težave s sladkorno boleznijo in bazedovno. Uživamo po eno tableto dnevno pred zajtrkom, in sicer tako, da jo raztopimo pod jezikom.

POLLJUVERN — PRIRODNI REGENERATOR

MEDEX je dal pred kratkim na trg med drugim tudi svoj novi proizvod Polljuvern, zelo priznan regeneratorski, posebno v tujini.

(Nadaljevanje na 9. strani)

Sodeč po dosedanjih razgovorih o integraciji slovenskih distribucijskih podjetij bo referendum, na katerem bi glasovali o združitvi, uspel samo tedaj, če bodo politične organizacije uspele ustvariti v kolektivih primerne vzdušje; če jim bodo torej znale prikazati prednosti in koristnost tesnejšega povezovanja. To naj bi namreč, razen vsega drugega, odločilno vplivalo na usklajevanje mnenj in stališč glede praktičnega pristopa k izvedbi integracije elektrodistribucije Slovenije.

Zato smo tokrat zaprosili za razgovor nekatere tovariše, ki aktivno sodelujejo v sindikalni organizaciji in v Zvezi komunistov v elektrogospodarstvu. Tema našega razgovora je bila lahko samo tista, ki se ponuja sama po sebi: kje in zakaj se zdaj zatika priprave na integracijo distribucijskih podjetij v naši republiki.

KAJ BI SPLOH RADI DOSEGLI?

Po besedah inženirja Jožeta Setnikarja je bila prav Zveza komunistov tista, ki je v elektrogospodarstvu dala pobudo za tesnejše povezovanje zdaj razdrobljenih kolektivov. Dosedanji razgovori so pokazali, da je pot k integraciji lahko samo postopna. Konkretneje: posebej naj bi se povežala distribucijska podjetja, posebej pa proizvodno-prenosna podjetja. Ti dve polovici elektrogospodarstva naj bi kasneje zrasli v celoto.

»Praksa kaže, da je bilo tako izhodišče edinole pravilno,« je nadaljeval inž. Setnikar. »Znotraj obeh skupin elektrogospodarstva so se namreč integracijski procesi že začeli. Upamo, da se bodo tudi iztekli tako, kot bi želeli. Želimo pa notranje uredeno in utrjeno elektrogospodarstvo, ki bi mu družba opredelila njegovo mesto v gospodarstvu kot celoti. Če bo družbena skupnost tista, ki bo določila ceno električne energije na vsakem območju posebej, bo s tem namreč opredelila tudi akumulacijo elektro gospodarstva. Le-to pa bo tedaj, združeno po tehničnih in ekonomskih potrebah ter interesih, natančno poznalo tudi svojo vlogo in mesto v sistemu bodoče razširjene produkcije. Pri tem bi, povsem razumljivo, dobilo neprimerno večjo vlogo tudi gospodarstvo kot glavni porabnik električne energije. To pa končno pomeni cilj, ki ga v naši družbi tudi želimo doseči.

Kakor sicer povzemam iz dosedanjih člankov, ki jih je DE objavila o integraciji distribucijskih podjetij, nasprotja med kolektivi izhajajo iz tega, ker

le-ti živijo v prepričanju, da so njihove težave posledice strukture in gostote odvzema, ugodni poslovni uspehi nekaterih podjetij pa spet predvsem rezultat njihovega dela. Ob takšni miselnosti je politična akcija seveda nujna. Menim, da bi bilo treba vsem kolektivom in na enak način povedati, zakaj nekatera distribucijska podjetja dobro, zakaj pa spet druga slabše gospodarijo. Tako bi bili na referendum o integraciji pripravljeni: še toliko bolj zato, ker je poprej dejansko treba čimbolj opredeliti ekonomske odnose znotraj združenega podjetja. Samo po tej poti se namreč lahko izognemo razprtjam.

Naš aktiv Zveze komunistov v elektrogospodarstvu je v zvezi s tem sklenil, da neposredno ne bo izvajal nobene akcije med prizadetimi kolektivi, pač pa smo zadovoljni naše člane, da v okviru sindikalne organizacije storijo vse, da bi bili kolektivi vsestransko seznanjeni z nujnostjo in koristnostjo integracije.

»GOVORIMO ENO, MISLIMO DRUGO!«

Z mnenjem, naj bi predvsem sindikalna organizacija vplivala na ustrezno razpoloženje v kolektivih distribucijskih podjetij, je soglašal tudi Mihael KUNAVER, predsednik sveta za energetiko pri republiškem odboru sindikata delavcev industrije in rudarstva. Dodal je pa tole:

»Ugotavljamo, da so kolektivi o predvideni integraciji obveščeni zelo različno in tudi zelo pomanjkljivo. Dejstvo je, da se elektrogospodarstvo mora integrirati tako zaradi lastnih koristi, še bolj pa zaradi interesov porabnikov električne energije. Torej pojem izenačevanja pogojev gospodarjenja, pri čemer se v praksi zdaj zatika uresničevanje načelnih dogovorov, pomeni lahko samo smotorno razpolaganje sredstev na vsem slovenskem gospodarskem prostoru. Edino to je namreč koristno in rentabilno tudi s stališča družbene skupnosti kot celote. S tem ni rečeno, da se sindikat ne bo zavzemal za to, da bi kar najbolj razjasnilo bodoče ekonomske odnose znotraj novega podjetja elektrodistribucije v republiki. Hočem reči le, da ne misli podpirati ozko podjetniških interesov. Prav zaradi tega našo akcijo usmerjamo v to, da bi vseh pet kolektivov elektrodistribucijskih podjetij na enoten način informirali o vseh dejstvih, ki morajo priti v njihov razum, da bi se potem zavestno lahko odločili za integracijo, ali pa, kar ni iz-

ključeno, tudi proti njej. V tem primeru bi seveda zavestno prevzeli nase tudi vse posledice.«

PO OVINKIH IN PO STOPNIČKAH

Po prvotnem dogovoru predstavnikov vodstev, samoupravnih organov in političnih organizacij elektrodistribucijskih podjetij Kranj, Celje, Ljubljana, Nova Gorica in Maribor bi morali že pred koncem minulega leta samoupravni organi vseh petih kolektivov sklepati o načelni odločitvi za integracijo ali proti njej. Razpravo o tem so preložili za mesec dni, torej na zadnje dni januarja 1969. Kot kaže, bodo ta vprašanja prišla na dnevni red v prihodnjih štirinajstih dneh, čeprav so se neformalno — za integracijo že odločili v vseh podjetjih — razen v ELEKTRO Maribor.

Sekretar OO ZKS v podjetju ELEKTRO Ljubljana tovariš Franci ZAVRŠNIK nam je v zvezi s tem povedal naslednje:

»Komunisti, ki delamo v distribucijskih podjetjih, smo prišli do prepričanja, da je ovinkov in zavlačevanja dovolj. Zahteve v zvezi z razčiščevanjem ekonomskih odnosov, ki jih vedno znova in vse več postavlja podjetje ELEKTRO Maribor, bi namreč pripeljale do tega, da bi pri vseh kolektivih najbrž spet prevladali ozko podjetniški interesi. S tem bi se od integracije samo oddaljili, čeprav načelno sodimo, da bi bila koristna tako za celotno elektrodistribucijo kot za potrošnike električne energije. Tudi ne razumem, zakaj tovariši iz Maribora tako ostro zagovarjajo stališča glede izenačevanja pogojev gospodarjenja. Vsakomur bi pač moralo biti jasno, da je veliko podjetje še dosti bolj kot manjša organizacija zainteresirano, da se skladno in po potrebah razvijajo vsi njegovi deli. Torej se za vsem tem govorenjem očitno skrivajo drugačni interesi. No, naš kolektiv komunistov je zaradi vsega tega sklenil, da podpre prizadevanja za integracijo distribucijskih podjetij, čeprav v času referenduma še ne bi bili razčiščeni vsi pomeni in izdelane vse analize, ki jih zahteva ELEKTRO Maribor, saj bi za to tudi najboljši strokovnjaki potrebovali vsaj še leto dni. O integraciji se tudi že pogovarjamo približno toliko časa in zakaj teh zahtev niso postavili takrat, ampak šele tedaj, ko je bil elaborat že izdelan? In drugi naš sklep: v prihodnje bomo vztrajali pri davorjenih rokih. Nepredvidenim zastoiem bo torej nujno sledila tudi razprava o odgovornosti za posledice!«

MILAN GOVEKAR

KOMENTATORJEV STOLPEC ● KOMENTATORJEV STOLPEC ● KOMENTATORJEV STOLPEC ● KOMENTATORJEV STOLPEC

Kakšna solidarnost?

(Nadaljevanje s 1. strani) torej tudi slovenskega naroda;

● Samoupravljanje moramo uveljaviti tudi v višjih oblikah proizvodnega, poslovnega in družbenega povezovanja. Čim bolj uspešno bo povezovanje in usklajevanje interesov delovnih ljudi na vseh ravneh, tem bolj se bo država objektivno spreminjala v instrument integriranja socialistične samoupravne družbe. Nadaljnji razvoj SRS bo uspešen le, če bo slovenski narod vsestransko pripravljen za ustvarjalno sodelovanje z drugimi narodi v svetu. Taka široka odprtost in povezanost s svetovnimi družbenimi in ekonomskimi tokovi hkrati tudi krepi individualnost in povezanost slovenskega naroda z narodi in narodnostmi, s katerimi živi v državni skupnosti in s katerimi ga povezujejo medsebojne odgovornosti, interesi in pravice;

● prizadevati si moramo, da se bo v Jugoslaviji še doledneje uveljavljalo načelo enakopravnosti narodov in narodnosti na vseh družbenih področjih. Pri tem je zlasti pomembno utrjevati in razvijati po VII. kongresu ZKJ in IV. plenumu CK ZKJ uve-

ljavljene samoupravne odnose na področju gospodarstva in kulture, narodne obrambe, notranje in zunanje politike. Komunisti so se dolžni bojevati proti vsem pojavom šovinizma in zlorabljanja nacionalnih čustev. V tesni povezanosti z razvijanjem sistema samoupravljanja na vseh ravneh pa bomo utrjevali tudi lastno državnost in suverenost ter krepili nacionalni ponos in narodno obrambno zavest.

V Sloveniji smo oblikovali tudi zelo jasno stališče o funkciji sklada za manj razvite, ki postane večkrat »jabolko spora« v skupščinskih debatah. Glasi se:

● Ustvarjanje možnosti za hitrejši razvoj manj razvitih je danes nujnost sodobnega sveta, v katerem se čedalje bolj kazeta medsebojna odvisnost in povezanost interesov. Zato se Zveza komunistov Slovenije zavzema za skladnejši razvoj Jugoslavije in za hitrejši gospodarski napredek ter za izboljšanje delovnih in življenjskih razmer na manj razvitih področjih. To nalogo izpolnjuje tudi sklad za financiranje gospodarskega razvoja manj razvitih področij Jugoslavije. Politika sklada, ki je vse bolj

usmerjena v polno angažiranje lastnih možnosti manj razvitih, naj bi bolj kot doslej pospeševala integracijo gospodarstva, razvijanje neposrednih odnosov med delovnimi organizacijami na razvitejših in manj razvitih področjih, kroženje oziroma vlaganje sredstev znotraj Jugoslavije ter pritegovanje tujin sredstev na ta območja. Zveza komunistov Slovenije se poleg takšne vloge sklada zavzema za to, da bi se bolj povezovali interesi razvoja razvitejših in manj razvitih območij in da bi delovne organizacije Slovenije čedalje bolj razvijale različne oblike svojega poslovnega sodelovanja z delovnimi organizacijami na teh območjih. Pri poslovno tehničnem sodelovanju moramo težiti za tem, da se uveljavlja načelo poslovnosti in rentabilnosti. S tako politiko in usmeritvijo bi po svojih močeh prispevali k nujni razširitvi materialne osnove za hitrejši gospodarski napredek manj razvitih.

Iz povedanega torej sledi, da Slovenci nismo za »več pomoči« na neekonomskih osnovah, ampak le za takšno pomoč in njeno porabo, ki bo koristila tako razvitim kot manj razvitim. Le takšna pomoč tudi pospešuje uresničevanje reforme, tista druga, »iz čiste solidarnosti« pa jo zavira.

VINKO BLATNIK

O KOLEKTIVIH, KATERIH DIREKTORJI SO LETOS DOBILI KRAIGHERJEVO NAGRADO

Dober glas seže v deveto vas

Kraigherjeva nagrada, ki jo je dobil Jože Lesar — generalni direktor cerkniškega lesnega kombinata »Brest«, je pomenila senzacijo na Notranjskem. Notranjci pravijo: »To je nagrada za vse nas in ponosni smo, da jo je dobil prav Jože Lesar.«

»Se v sanjah si nismo mislili, da bo Jože Lesar Kraigherjev nagradjenec. Pa ne zato, da bi dvomili v njegove sposobnosti in zasluge, marveč preprosto zato, ker je v naši republiki še mnogo dobrih podjetij in tudi sposobnih ljudi, ki jih vodijo,« mi je že na poti v »Brest« pripovedoval znanec iz Cerknice, ki tudi dela v tem podjetju. Nagrada pa je le prišla v »Brest«.

»... Na Notranjskem je odjeknila kot prvovrstna senzacija,« me je dopolnil znanec. »Tudi Tito je bil zraven, ko so Lesarju podelili nagrado. In čestital mu je,« je slišati še danes v pomenkih med Brestovimi delavci.

Eden izmed njih pa se je ponašal: »Naslednji, ki bo na Notranjskem dobil tako visoko priznanje za gospodarske dosežke in za vodenje delovne organizacije, bo tisti, ki bo uspel zajeziti Cerkniško jezero in okoli zgraditi najmanj trideset hotelov...«

Cepprav je bila to za zdaj le žala, pa dovolj zgovorno pričča o tem, kako domačini cenijo visoko priznanje, ki ga je dobil njihov prvi gospodarstvenik v občini.

DOBER GOSPODAR JE NAŠ DIREKTOR

»Dober gospodar je naš direktor,« mi pripoveduje vratar cerkniške tovarne pohištva. »Petnajst let sem že v tovarni in kar naprej nekaj gradimo. To mi je všeč in sem prepričan, da naša tovarna napreduje...«

Potem mi je vratar tudi pokazal, kje lahko dobim Toneta Kebeta, direktorja cerkniške tovarne pohištva. V pojasnilo naj povem, da v okviru lesnega kombinata »Brest« deluje šest tovarn.

Tone Kebe, direktor cerkniške tovarne pohištva, je v »Brestu« že od vsega začetka in do zadnjega žebila pozna tovarno. »Da, da iz navadne zabojarne smo se razvili v eno najso-

dobnejših tovarnih pohištva v Evropi... Toda največji uspeh smo dosegli po reformi. Čeprav so številke suhoparne, naj povem, da smo samo v tovarni, kjer sem sam direktor, imeli 1966 leta nekaj več kot 30 milijonov N-dinarjev realizacije, letos pa se bo ta povzpela že na 65 milijonov N-dinarjev. Osebnih dohodki zaposlenih so se tudi bistveno zboljšali, saj so lani v decembru že znašali 1190 N-dinarjev na zaposlenega...«

Tone Kebe je tudi povedal, da se je produktivnost v tej tovarni v primerjavi z 1966 letom lani povečala kar za 121 odstotkov in da so na primer še 1963, leta naredili za izvoz v ZDA le 1000 glasbenih skrinj, kar je takrat znašalo le 15.000 dolarjev, da pa so jih lani izvozili na to tržišče že 75.000, v vrednosti 2.200.000 dolarjev.

Ne da bi ga posebej spraševal, je sam navezal besede na generalnega direktorja Jožeta Lesarja.

»Lesar je izredno sposoben direktor. To pomeni, da ima mnogo zaslug, da je »Brest« danes na takšni ravni, kot je. Njegove sposobnosti se kažejo zlasti v tem, da za nekaj let naprej predvidi, v katero smer naj bi šel razvoj. In iz izkušenj vem, da se nikoli ni preveč uštel...«

»Se danes spomnite kakšnega konkretnega primera?«

»Pred štirimi leti je prav tovarniš Lesar dal idejo, da bi v našem kombinatu uvedli obveznice, to je, da bi se vsi delavci odrekli delu čistega dohodka in ga posodili podjetju za investicije. Toda takrat je imel Jože Lesar veliko nasprotnikov, zlasti izven tovarne, češ da to ni socialistično. Danes pa, kako mi je znano, se prav o tem, kako mi je tak način zbiranja sredstev koristen, pogovarjajo na najvišjih forumih. Mi bomo že letos uvedli tak način zbiranja sredstev za investicije, kajti kot vam je verjetno znano, bomo v naslednjem obdobju za modernizacijo tovar-

ne potrebovali blizu 3 milijarde starih dinarjev.«

BANKA V PODJETJU

V cerkniškem »Brestu« bodo skoraj popolnoma modernizirali proizvodnjo, zlasti pohištva. Stare stroje bodo nadomestili z novimi, bolj avtomatskimi. Zlasti bodo modernizirali oddelek površinske obdelave. Danes dela v tem oddelku 70 delavcev, po modernizaciji pa bo tu zaposlenih le 16 do 20 delavcev. Podobno bo tudi v drugih obratih po modernizaciji. Toda niti enega delavca ne bodo odpustili. Danilo Mlinar, vodja računsko analitskega sektorja v »Brestu«, je pojasnil, da bodo blizu 10 delavcev prekvalificirali in še 100 predvsem visokokvalificiranih delavcev na novo zaposlili.

Načrti so eno, kako zagotoviti potrebna sredstva za modernizacijo, pa drugo.

Toda v Brestu imajo za sledenje bojni načrt.

Pripoveduje Danilo Mlinar: »Znano je, da smo od mednarodne banke dobili kredit v višini 680.000 dolarjev, 6 milijonov N-dinarjev nam bo posodila ljubljanska Kreditna banka in hranilnica, preostala sredstva pa bomo zbrali sami...«

»Kako?«

»Blizu 10 milijonov N-dinarjev bodo za omenjeno investicijo prispevale vse naše tovarne oziroma poslovne enote. Ta sredstva so zdaj sicer decentralizirana, vendar če gre za takšno investicijo, kot je naša, potem bomo ta denar združili kljub temu, da so vse naše tovarne in poslovne enote ekonomsko popolnoma samostojne. Prav po zaslugi našega direktorja Lesarja smo namreč v tovarni ustanovili poseben kreditni sklad, nekakšno manjšo banko v podjetju, v katerem se zbirajo sredstva za skupne naložbe. Se pravi, da vse tovarne in poslovne enote pravzaprav preko interne banke, posojajo svoja sredstva tistim tovarnam v kombinatu, v katerih bodo opravljene investicije. Posojen denar dobijo tovarne v določenem roku nazaj, obogatena pa je z blizu 8 odstotkov obrestij...«

»Toda to še vedno ne bo dovolj za tako veliko investicijo?«

»Res je. Prav zdaj študiramo, v kakšni obliki bi uvedli tako imenovano ljudsko posojilo. Prepričan sem, da bomo tudi to zadevo uspešno izpeljali in že letos z obveznicami zbrali 2 milijona N-dinarjev.«

SMELOST DIREKTORJA

Razgovoru se je pridružil tudi Dušan Trotovšek, vodja prodaje v »Brestu«. Oba s tovarniš Mlinarjem sta ob vsej pripovedi ves čas vpletala nemajhne zasluge Jožeta Lesarja pri vseh omenjenih načrtih. »Predvsem občudujem smelost našega generalnega direktorja pri zamislih in izvajanjih zastavljenih konceptov razvoja našega podjetja,« pristavlja Danilo Mlinar.

»Všeč mi je pri tovarniš Lesarju — naj mimogrede omenim, da sva pred osemnajstimi leti skupaj prišla v podjetje — da zna pri vsaki stvari najti sožitje bodisi s strokovnimi službami ali s samoupravnimi organi v podjetju,« meni njegov neposredni dolgoletni sodelavec Dušan Trotovšek. »Prav ob popolnem razumevanju slehernega zaposlenega v strokovnih službah in seveda vseh tistih samoupravljalcev, ki so vsa ta leta sedeli v delavskih svetih, upravnih odborih, komisijah, je tovarniš Lesar znal izpeljati načrte in zamisli o nadaljnji usodi Bresta. Vrednost njegovega dela torej vidim v tem, da zna k vsakemu delu pritegniti čim širše krog ljudi. S tem, ko je naš generalni direktor dobil Kraigherjevo nagrado, imam prav takšen občutek, kot bi jo tudi sam dobil, kot bi jo dobili vsi, ki se na Notranjskem tolčejo za sodobno tovarno. Veste, kako je to prijetno, če te v Parizu na razstavi pohištva, katere sem se tudi sam udeležil in je bila v januarju letos, sreča znanec in ti čestita za Kraigherjevo nagrado. Vidite, popolnoma drži, da dober glas seže v deveto vas.«

MILAN ŽIVKOVIC

Lokal podjetja MEDEX na Miklošičevi cesti v Ljubljani šteje med najlepše mestne lokale

(Nadaljevanje z 8. strani)

Cvetni prah iz čebeljega satovja, ki je v PolljuvenuR, je bogatena še s fermenti čebeljih žlez in z vitaminom B12, ki ga najdemo sicer le v živalskem svetu. PolljuvenuR je torej prirodni regenerater, saj vrača telesu vse sestavine, ki mu jih jemlje naporno vsakdanje delo. Učinkovito preprečuje predčasno upadanje moči: fizičnih, psihičnih ter odlaga pojave staranja.

PolljuvenuR je torej novo in edinstveno sredstvo za ohranitev svežine do poznih življenjskih let, saj predstavlja skupek biološko aktivnih snovi, ki jih išče geriatrija. Ob upoštevanju ugotovitve, da je staranje kompleksen pojav, mora preprečevati, delovati kombinirano in hkrati na vse najpomembnejše človeške organe. Z uporabo PolljuvenuR to tudi dosežemo. Nesporno je namreč dokazan blagodejni učinek preparata na možgane in živce, na srce, krvni obtok in na prebavila.

Kompleksni in hkratni vpliv na te važne organe pa ne le poveča njihovo zmogljivost, temveč daje zaradi boljše delovanja celotnega organizma PolljuvenuR nov občutek moči.

PolljuvenuR je izdelan po inozemski licenci, ki temelji na najnovejših izsledkih geriatrije. Vsebinska preparata je v lahko topljivih kapsulah, ki jih je potrebno zadrževati v ustih, da se stopijo. Nekateri sestojki tako pridejo neposredno v kri že z ustno slino, ne da bi sploh prišli v dotik z žilnimi in črevesnimi sokovi, ki na te občutljive snovi lahko škodljivo vplivajo.

ŠIROKA PRODAJNA MREŽA IN OSKAR ZA EMBALAZO

Ko smo se v podjetju MEDEX pogovarjali o prodaji proizvodov, nam je Aleš Mižigoj, direktor podjetja, povedal, da prodaja na domačem trgu lepo narašča. Predvsem pri proizvodih matičnega mlečka in cvetnega prahu.

Podjetje prodaja vsako leto tudi za polovico več omenjenih proizvodov kot prejšnje leto.

Po vsej Jugoslaviji imamo organizirano svojo mrežo. Naša naloga je med drugim tudi v tem, da intenzivno ponuja

mo med gostinskimi obratom...«, smo izvedeli od direktorja Mižigoja. »Cena medu je namreč le za spoznanje višja od marmelade, čeprav ga glede kvalitete sploh ne moremo primerjati z njo. Med namreč po svojih sestavinah in hranilnih vrednostih daleč prekaša še tako kvalitetno marmelado...«

Prodaja na tujem trgu je zaradi nizkih cen nekaterih proizvajalcev medu — predvsem Kitajske in Južne Amerike — razmeroma težka. Seveda pomenijo za Jugoslavijo močno konkurenco tudi bližnji sosedje, kot so Romunija, Madžarska, Češkoslovaška in Poljska, ki imajo pri medu za blizu 30 odstotkov nižje cene,

Jubilej podjetja Medex Import-Export

ki pa seveda še zdaleč niso ekodomske cene.

Kljub vsemu pa izvozi MEDEX letno blizu 500 ton svojih izdelkov. Največ jih prodaja v Nemčijo, Švico, Avstrijo, Francijo in v države Beneluxa.

»Zavedamo se, da je danes zelo važno pri prodaji okusna in kvalitetna embalaža. Zato smo vložili prav v izboljšanje embalaže veliko svojih moči. Kmalu smo videli, da se je naš trud obrestoval. Uspeši smo povečati prodajo, za embalažo pa smo tudi že prejeli nekaj priznanj; zvezni center za embalažo in trgovino nam je že dvakrat podelil oskarja...«

V NAČRTU JE RAZŠIRITEV PRODAJNE MREŽE

V razvojnem programu podjetja MEDEX je poudarjena nadaljnja razširitev in organizacijska ureditev lastne prodajne mreže. Danes ima podjetje že tri svoje trgovine: v Ljubljani, na Reki in v Beogradu.

Gotov» šteje MEDEXOV lokal na Miklošičevi cesti v

Ljubljani med najlepše mestne lokale. Trgovina ima namreč tudi okusen snack-bar, kjer točijo med drugim tudi sladko medico, ki je med gosti bolj in bolj priljubljena pijača. Zamisel, da kombinirajo trgovino s snack-barom, jim je več kot uspela.

MEDEX bo poskrbel v bližnji prihodnosti tudi za to, da bo odprl v Jugoslaviji še več svojih prodajal. V načrtu imajo izgradnjo novih skladišnih prostorov, ki bodo veljali podjetje predvidoma 4 milijone N-dinarjev.

Na račun novih investicij se proizvajalci podjetja MEDEX zavestno odpovedujejo solidnejšim osebnim dohodkom, saj se dobro zavedajo, da je njihova prihodnost le v sodobni proizvodnji in v trdni prodajni mreži.

POVSOD JE ČEBELARSTVO REGRESIRANO, RAZEN PRI NAS...

Medtem ko je svoje čase uživalo čebelarstvo pri nas poseben status in je to dejavnost družba regresirala, morajo danes delati čebelarji pod enakimi pogoji kot tisti, ki uživajo sadove konjunktura.

»Proizvodnja medu in njegovih preparatov je zelo nestabilna, saj je odvisna od vremena in drugih pogojev, ki so povsem odvisni od narave...«, vedo povedati v podjetju MEDEX. »Skratka, družba bi se morala v določeni meri zavzeti za razvoj čebelarstva, saj vemo, kako neprecenljive vrednosti so med in njegovi preparati tako za bolnika kot za zdravega človeka. Medtem ko povsod po svetu regresirajo čebelarstvo, je le-to pri nas celo obdavčeno. Tako je precejšna nevarnost, da bo čebelarstvo pri nas stagniralo ali celo nazadovalo. Zato si prizadevamo, da bi doseganje anomalijo na tem področju odpravili in da bi potreben čebelarski material oprostili prometnega davka. Le v tem primeru vidimo poročstvo za razvoj in napredek na področju čebelarstva, proizvodnje medu in njegovih preparatov.«

Ta prostor smo odstopili ljubljanskemu podjetju MEDEX import-eksport ob njegovem petnajstem jubileju.

Dolga je pot od cvetic pa do proizvodov, ki jih nudijo trgovine podjetja MEDEX

Širokopotezen razvojni načrt

● Slovensko obalno območje naj bi dobilo najpozneje v treh letih svojo rafinerijo nafte z možnostjo kemične predelave nafte za potrebe kemične industrije.

V okviru priprav na sprejem regionalnega načrta gospodarskega razvoja slovenske obale je bil pred dnevi v Kopru zanimiv razgovor o vlogi industrije v gospodarskem razvoju slovenske obale. Namen razgovora, ki so ga organizirali Obalni sindikalni svet Koper, Obalna konferenca ZKS in komisija medobčinskih svetov za izdelavo regionalnega načrta, je bil, da strokovnjaki, organizatorji in družbeno-politični delavci iz industrijskih in sorodnih podjetij prispevajo svoja mnenja in stališča k osnutku načrta. Razprava pa ni bila omejena le na problematiko industrije, ampak so udeleženci obrazložili svoje poglede tudi za druga področja.

Po aktualnosti problematike pa je pri teh predlogih izstopalo priporočilo za ureditev fosfatnega pristanišča v Kopru in razvojni program za ustvaritev materialne baze za razvoj kemične industrije v Sloveniji, ki ga je podal dr. Koželj, predstavnik Industrijske cone Koper. Na osnovi treh uvoznih surovin — nafte, fosforitov in soli — predvideva namreč predloženi program izgradnjo materialne baze za razvoj kemične industrije. Programi vsebujejo naslednje glavne proizvodne smeri:

- rafinerijo nafte z možnostjo delne kemične predelave nafte za potrebe kemične industrije;
- termoelektrarno za porabo mazuta, z močjo 2 x 200 megavatov;
- obrat za predelavo fosforitov v soli fosforne kisline ter v fosforno kislino;
- elektrolizo natrijevega klorida ali magnezijevega klorida za pridobivanje elementarnega natrija, magnezija in natrijevega luga.

Celotna investicija bi veljala blizu 80 milijonov ameriških dolarjev, tovarna pa bi zaposlovala 800 delavcev, od tega vsaj 200 najvišje kvalificiranih strokovnjakov.

Priporočilo za ureditev fosfatnega pristanišča v Kopru je plod sodelovanja Industrijske cone Koper in študijske skupine Petrol Chemie Paris. Ureditev fosfatnega pristanišča z ustrezno industrijo predvideva zlasti:

- gradnjo tranzitnega skladišča fosfatov za njihovo nadaljnjo razdelitev v sosednje dežele in
- gradnjo objekta, ki izkorišča del fosfatov na kraju samem.

Ker je celoten načrt za ureditev fosfatnega pristanišča v Kopru in izgradnjo materialne baze za razvoj slovenske kemične industrije tako za obalno območje kot celotno Slovenijo oziroma Jugoslavijo izredno velikega pomena, bomo o njem obširneje pisali v eni izmed naslednjih števil našega tednika.

MALA POSLANSKA TRIBUNA

Po nekaj več kot triletnem oblikovanju osnutka zakona o visokem šolstvu — kar je bila skrb skupščinske komisije za proučitev visokega šolstva na Slovenskem — smo zdaj vendarle prišli tako daleč, da bosta pristojna odbora v kratkem pripravila zakonski predlog. To nalogo, ki pa je še vedno ne bo mogoče uresničiti čez noč, so jima odmerili na zadnjih ločenih sejah republiškega in prosvetno-kulturnega zbora slovenske skupščine; seveda šele potem, ko sta oba njena doma po večurni razpravi sklenila sprejeti zakonski osnutek.

Predsednik skupščinske komisije Drago Seliger je v uvodnem komentarju, ki ga je imel na sejah zborov, pojasnil, da je bilo osnovno vodilo predlagatelja, da »mora zakon omogočiti in pospeševati vse tiste napredne procese, ki bodo olajšali prehod visokega šolstva v novo kakovost na višji ravni«. Seliger je med drugim opozoril na mnenje komisije, da mora biti visoko šolstvo sestavni del celotnega družbenega razvoja. Zavrnil je (bolj splošne) pripombe iz posameznih delovnih organizacij, da diplomanti ne ustrezajo. To še ne pomeni, je dejal, da gre za neustrezno izobraževalno vsebino na visokošolskih zavodih, pač pa je težava v tem, da nekateri učitelji ne posodobljajo dovolj hitro učne snovi z uvajanjem modernih metod in teorij. Ti procesi teko vse preveč po polžje. Dejstvo je, da bo treba čim bolj odpreti vrata visokošolskih zavodov vsem najbolj sposobnim strokovnjakom in znanstvenikom iz delovnih organizacij, ki so

Visoko šolstvo po novem zakonskem tiru

se voljni posvetiti temu poklicu. Res pa je tudi, da le udejstvovanje učiteljev pri visoko strokovnih in znanstvenih projektih ter proučitev sodobne družbe lahko vodi k učnim načrtom in programom, ki bodo zadovoljili današnje in jutrišnje potrebe naše družbe.

Seliger je govoril med drugim tudi o znanstveno-raziskovalnem delu na visokošolskih zavodih. Dejal je, da zakonski osnutek ne odreja višjim šolam pravice do znanstvenega dela, vendar pa to ne more biti njihova naloga. S takim predlogom pa komisija nikakor ni nameravala degradirati višjih šol na srednješolsko raven, fakultetam pa dati nekakšen privilegirani položaj s tem, da jim zakon odmerja to kot nalogo. Seliger je pojasnil, da so povsem neutemeljeni očitki, da komisija ustvarja nekakšen jez med »visoko« znanostjo v mestu in »nizko« znanostjo v provinci. Predstojnik mariborskega združenja višjih šol Tine Lah in nekateri drugi pa so predlagali, da naj bi uzakonili znanstveno-raziskovalno delo vsaj za nekatere višje šole. To pa ni bilo edino, v čemer je bilo težko doseči soglasje. Precej nesporazumov oziroma različnih mnenj je bilo tudi glede nadaljnje usode izrednega študija, pa o omejitvi vpisa na posamezne visokošolske zavode ter glede pojmovanja enotnosti visokošolskega sistema na Slovenskem itd.

Zakonski osnutek, ki je bil dopolnjen s stališči in pripombami, kakršne so predlagali pristojni odbori ter skupščinska zakonodajna komisija in nekateri razpravljavci, ima več ciljev. Tako naj bi poskrbel za poglobitev in razširitev povezovanja visokošolskih zavodov z gospodarstvom in družbenimi službami, za boljše kakovost izobraževanja in znanstvenega dela, pa za racionalizacijo vsebine in organizacije pouka (s čimer smo pravzaprav šele komaj začeli) in ne nazadnje tudi za poglobitev samoupravljanja na tem področju, in sicer z bolj funkcionalno strukturo samoupravnih organov ter z večjo vlogo študentov v njih.

Zbora sta na svojih zadnjih sejah sprejela predlog skupščinske komisije, ljubljanske univerze ter mariborskega združenja višjih šol, da naj bi pospešili sprejem tega zakona in zato naj bi ga obravnavali po skrajšanem postopku. Za zdaj še ni znano, kdaj naj bi dokončno sklepali o njem.

M. KUNEJ

OBDAVČITEV SKLADOV SKUPNE PORABE V SR SLOVENIJI ŽE KAŽE ŠKODLJIVE POSLEDICE

MAR DAVEK NA IZOBRAŽEVANJE?

NAČELA IN PRAKSA

● Kljub mnogim utemeljenim ugovorom proti obdavčitvi skladov skupne porabe, smo v naši republici tak zakon sprejeli in s tem, tako lahko trdimo že na začetku njegove življenjske poti, prizadeli večino delovnih kolektivov, ki so skladno z razumno poslovno politiko odvajali del ustvarjenega dohodka za družbeni standard zaposlenih.

● V teh dneh, ko so nam znani nekateri novi predpisi, kot sta zakon o knjigovodstvu delovnih organizacij in zadaljša o vsebini posameznih kontov v osnovnem kontnem planu za delovne organizacije, pa nam jo je zakon o obdavčitvi skladov skupne porabe dokončno zagodel. S svojimi rigoroznimi posegi v področje družbenega standarda je resno zamajal stebel, na katerem sloni ves napredek — znanje. Pod svojo kapo greje namreč tudi davek na izdatke za izobraževanje v delovnih organizacijah.

Kaj se je zgodilo s stroški za izobraževanje?

Novi kontni plan ukinja konto, na katerem so računovodstva delovnih organizacij doslej lahko knjižila stroške financiranja šol in drugih oblik izobraževanja strokovnih kadrov gospodarske organizacije, in sicer do zneska 2,5 % od izplačanih bruto osebnih dohodkov delavcev. Sredstva, ki so preseglata odstotek, so pokrivali v delovnih organizacijah iz skladov skupne porabe. Vknjiženi stroški na spornem kontu so bili priznani kot materialni stroški. Ta konto je pokrival izdatke za strokovno literaturo, šolsko opremo in pribor, projektorje, magnetofone in podobne pripomočke za pouk. Dalje štipendije delavcem in drugim osebam za redno šolanje in strokovno izpopolnjevanje. Zajemal je tudi dnevnice in stroške prevoza delavcev za čas, ko so bili na seminarju, tečaju in podobno. Iz tega naslova so delovne organizacije financirale tudi centre za strokovno izobraževanje delavcev, razne šole in tečaje tujih jezikov, če so se jih morali delavci udeleževati skladno s pravili podjetja o potrebnem znanju tujih jezikov na določenih delovnih mestih itd.

V novem kontu — materialni stroški poslovanja teh izdatkov ni. Novi konto zajema iz »seznama« izdatkov za različne oblike izobraževanja le nagrade za delo vajencev, učencev

industrijskih šol in učencev srednjih šol s praktičnim poukom, nagrade študentom in srednješolcem za praktično delo in plačila tujim študentom.

Strokovni sodelavci komisije za življenjske in delovne pogoje pri republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije so na osnovi analize, ki so jo izdelali o izvajanju predpisov o prispevku od sredstev skupne porabe, opozorili med drugim na posledice takega obdavčevanja. O tem je razpravljala tudi Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije na svoji plenarni seji. Pri nadaljnjem spremljanju sprememb v financiranju družbenega standarda v delovnih organizacijah so strokovni sodelavci opozorili v teh dneh na problem, ki ga je povzročila sprememba nekaterih veljavnih novih predpisov. Med drugim so prosili za tolmačenje tudi zvezni sekretariat za finance. Ta jim je potrdil, da se v bodoče stroški izobraževanja lahko krijejo samo iz sklada skupne porabe.

ZAKONODAJALEC NAJ SVOJO ODLOČITEV PONOVO PRETEHTA

Po novem zakonu o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe (Ur. list SRS, št. 40/48), so izplačila iz sredstev skupne porabe obdavčena po stopnji 8 %, ki se pri letni porabi 300 N-din na delavca močno zviša po progresivni lestvici in lahko doseže 50 % obdavčitev.

Mnogo poslovnih let se je moralo obrniti, da so tudi »zadnje« delovne organizacije spoznale, da je redno šolanje kadrov in strokovno izpopolnjevanje zaposlenih delavcev eden izmed bistvenih elementov večje produktivnosti, rentabilne proizvodnje in sestavni del poslovne politike. Ne verjalemo, da bi se zaradi zakonskih novosti delovne organizacije odpovedale izobraževanju zaposlenih, saj bi to pomenilo zavestno odpovedovanje napredku na vseh področjih njihovega poslovnega in gospodarskega življenja. Zaradi obveznih prispevkov pa se bo del namenskih sredstev za izobraževanje zmanjšal, zato lahko verjamejo, da bodo zategadelj delovne organizacije v mnogih primerih prisiljene kučiti svoje programe izobraževanja in s tem pristati na počasnejše napredovanje oziroma nažagati vejo, na kateri praviloma sloni proizvodni, tehnološki in poslovni razvoj gospodarstva.

Zaljivo bi bilo, če bi se morali vnovič prepričevati o potrebnosti dviganja strokovne ravni vseh zaposlenih. O tem, in o potrebnih strokovnosti v našem družbeno-ekonomskem življenju, smo ponovno med drugim povedali na VI. kongresu ZSJ in na VI. kongresu Zveze komunistov Slovenije. Oba kongresa sta izrazila našo skupno voljo, hkrati pa posredno in neposredno obvezala vse, da si

prizadevamo na vseh področjih v praksi uresničevati njune sklepe in stališča. Torej bi moril tisti del naše družbe, ki v našem imenu ureja naše življenje, to upoštevati in če ni prej dobro pretehtal svoje odločitve, naj jo pretehta vnovič in napako popravi. Dolgo ne moremo biti vpreženi v isti voz vsak s druge strani.

I. VRHOVČAK

PRVI MILIJON ZA NOVE UČILNICE

Za razliko od Trbovelj in Zagorja v HRASTNIKU niso razpisali in izvedli referenduma za uvajanje krajevnega samopriskevka občanov za novogradnjo šolskih prostorov. Pač pa so lani na seji splošnopoličnega zbora predlagali delovnim kolektivom združevanje sredstev za pridobitev novih učilnic. Kot je bilo pričakovati, so vsi kolektivi privolili v ta predlog in sklenili izločiti 1 odstotek od bruto osebnih dohodkov zaposlenih za sofinanciranje nove šole. Potemtakem bodo po zaključnih računih gospodarjenja hrastniška podjetja te dni odvedla 1 milijon din za odpravo sedanjega perečega problema pomankanja učnih prostorov.

Obenem sta občinska skupščina in temeljna izobraževalna skupnost zaprosili za kredit republiški sekretariat za prosveto in kulturo oziroma njegov sklad, ki naj bi letos podeljeval posojila v okviru znane akcije sto novih šol ob stoletnici slovenskega osnovnega šolstva. V Hrastniku se nadejajo ugodne rešitve prošnje, pričakujejo pa tudi, da bodo hrastniška podjetja tudi v prihodnjih letih pokazala razumevanje za vzgojo in izobraževanje otrok svojih zaposlenih. Na lanskem splošnopoličnem zboru so namreč predlagali, naj bi dogovor o združevanju sredstev veljal pet let, s tem, da ga bodo morali vsako leto na novo potrjevati. Sicer pa so v tej zasavski občini močno nagibajo k temu, da bi proučili možnosti razpisa referenduma za uvajanje krajevnega samopriskevka občanov za odpravo pomankanja šolskih prostorov. S tem bi odpadle sedanje težave okrog počasnega zbiranja denarja za novogradnjo šolskih prostorov, saj bi se sredstva namesto enkrat na leto, stekala vsak mesec.

MILAN VIDIC

»Bohor« v Sevnici

Prosvetni servis iz Ljubljane je konec decembra odprl v Sevnici svojo trgovino »Bohor«. Novemu uspehu prizadevnega kolektiva, ki se zaveda, da mora svoje delo čim bolj približati potrebniku, so seveda botrovali tudi skupščina občine Sevnica, občinski svet ZKPO Sevnica in SAP Ljubljana, ki je za novo trgovino odstopil svoje prostore.

Ob otvoritvi trgovine je bilo tudi medobčinsko posvetovanje (Laško, Trebnje, Krško, Brežice, Sevnica) predstavnikov vseh družbeno političnih organizacij, društev in ustanov o problemih kulture na njihovem področju in še posebej o vlogi in vplivu »podružnice« Prosvetnega servisa za kulturne dejavnosti. Vsi brez izjeme so pozdravili pobudo Prosvetnega servisa in še zlasti njegovo odločitev in obljubo, da »Bohor« ne bo le trgovina literature, ponazoril, umetniških reprodukcij, odrske opreme, izdelkov umetne obrti in modnih dodatkov, temveč tudi posvetovalnica za zborovodje, režiserje, animatorje, organizatorje itd.

Prav v tem sta pravi pomen in resnična vsebina novih prizadevanj Prosvetnega servisa. Če se bo kolektiv resnično potrudil približati se kulturno prosvetnim organizacijam in posameznikom z literaturo, ponazorili in nasveti istočasno, potem mu želimo, da bi v prihodnje razvil široko mrežo svojih trgovin-posvetovalnic.

DORO HVALICA

KULTURA V RADOVLJIŠKI OBČINI: ISKANJE OBLIK IN POTI ZA SODELOVANJE

Prodor med delovne organizacije

V preteklem razdobju nekaj let je kultura v radovljiški občini kot splošna vrednota v družbenem življenju doživela nekako bolj dinamičen razvoj, obenem pa vsebinske obogatitve ter premike naprej.

Tako so ugotovljali na razširjenem posvetu med predstavniki delovnih organizacij, občinskega sindikalnega sveta ter zveze kulturno-prosvetnih organizacij občine Radovljica v sredo, 22. januarja 1969. Te kvalitativne spremembe so zaznavne v konkretni kulturni akciji sodelovanja med sindikati ter kulturnimi organizacijami, prav tako pa tudi v samoupravnem družbenem življenju kot tudi na področju medsebojnih odnosov.

Osnovni namen posvetovanja ter nadaljnje akcije je bil, da se postopoma z angažiranjem čim večjega števila sodelujočih samoupravljavcev oblikuje čim širša samoupravna osnova za razpravo o problemih kulture. Predvsem naj bi pri oblikovanju enotnega koncepta kulturnega razvoja in programiranja pridobili za sodelovanje ljudi iz proizvodnje, da bi tako okreplili vlogo delovnega človeka v kulturi. Le na ta način bo delavski razred zagotovil večji vpliv na tokove kulturnega dogajanja. Na posvetu so zato sprejeli priporočilo vsem delovnim kolektivom, naj za področje kulture ter rekreacije izberejo posebne komisije ali odbore iz vrst najbolj razgledanih članov, da bi se le-ti ukvarjali z načrtovanjem ter uresničevanjem kulturnih programov znotraj delovnih organizacij, hkrati pa bi se vključevali tudi v skupni teritorialni in občinski program za delovne kolektive. To bi bila tudi prva in temeljna oblika kulturne aktivnosti v delovnih kolektivih. Pri tem bo zelo pomembno ter nujno, da se bodo delovne organizacije na svojem področju povezovale tudi s kulturnimi skupinami, ki zanje lahko izvedejo določene programe ali vsaj sodelujejo v njih.

Organizatorji posvetovanja občinski sindikalni svet ter svet zveze kulturnih organizacij so predložili udeležencem v razpravo tudi širši akcijski program za celotno teritorialno območje občine in za vse delovne

kolektive na področju gospodarstva in družbenih dejavnosti. Le-ta obsega 36 različnih prireditvev domačih amatersko-kulturnih organizacij ter poklicnih ustanov, poleg tega pa še vrsto drugih oblik kulturnega dela. Prizorišča teh prireditev so najbolj obljudeni centri v občini, to so Radovljica, Bled, Kropa, Podnart in Bohinjska Bistrica. Program je glede na razvitost krajev in potrebe prebivalstva prilagojen stopnji sprejemljivosti gledalcev. Poudariti moramo, da je to le nekaj dopolnilni program, ki se organsko vrašča v celotni koncept ustvarjalnosti ter aktivnosti na področju kulture v občini. Name njen je predvsem delovnim organizacijam, obenem pa tudi vsem drugim prebivalcem. V Radovljici, na Bledu ter v Kroplu letos že četrto leto pripravljajo podoben dodatni program kulturne dejavnosti. Doslej se je od 1966. leta zvrstilo na Radovljiškem 67 takih prireditev z nad 27 tisoč obiskovalci. Vsako predstavo pa je gledalo povprečno 410 obiskovalcev, kar pa je zelo veliko. To tudi kaže, da so prireditve potrebne in si jih obiskovalci želijo, zlasti še v večjih krajih, kjer splošna amaterska ustvarjalnost ni kos zadovoljiti rastočih kulturnih potreb občanov. Da je program za delovne organizacije le del skupnih prizadevanj na področju kulture v občini, naj navedemo primer: v letu 1967 je bilo teh predstav za kolektive v okviru abonmaja 36, vseh prireditev v občini pa je bilo to leto kar 523.

ODSLEJ 5,50 DIN NA ZAPOSLENEGA ZA KULTURO

Lani so pri svetu ZKPO Radovljica ustanovili poseben sklad, v katerega zbirajo dodatna sredstva za programe delovnih kolektivov. V ta sklad so prispevale delovne organizacije že tretje leto svoj delež. Na zadnjem posvetu je bilo izrečeno soglasje k ustanovitvi sklada, določili pa so tudi delovne organizacije, ki bodo delegirale člane za upravni odbor sklada. Novost v načinu zbiranja sredstev je v tem, da so določili na skupnem dogovoru merila, po katerih naj bi delovni kolektivi prispevali sredstva v sklad. Predložili so dve varianti: po 8,50 ali 5,50 novih dinarjev na zaposlenega. Na posvetu so sprejeli drugo varianto, vendar z dodatnim sklepom, ki obvezuje vse delovne kolektive s področja gospodarstva in družbenih služb, da vplačujejo za skupni kulturni program v sklad. Priporočilo s pogodbami pa bodo v kratkem razposlali vsem delovnim organizacijam. Te bodo sklepale pogodbe o prispevkih neposredno z upravnim odborom sklada do 1. marca.

Posvetovanje je poleg konkretnih sklepov nakazalo tudi splošne obrise širšega koncepta za oblikovanje dolgoročnih programov kulture v občini. Predvsem so se sporazumeli v tem, da morajo programi upoštevati celovitost kulturnih procesov, zasnovani morajo biti na daljši obdobje, da bi tako zadobili trajni vpliv na sredino, koder biva in dela človek.

Na posvetovanju so posebej poudarili, da je pri načrtovanju nujno potrebno upoštevati dejanske možnosti glede na razpoložljive ustvarjalne skupine, ki bodo sodelovale v skupni akciji, obenem pa je nujno odkriti interese in kulturne potrebe občanov. Vse navedene sestavine naj vsebujejo bodoči koncept in tudi konkreten akcijski program.

JOŽE BOHINC

POHIŠTVO

lesnina

Spalnice, dnevne sobe, kuhinje, stoli, fotelji, kavči, omare vseh vrst, pisarniško, gostilniško in šolsko pohištvo, stilo in rustikalno pohištvo

Superavtomatni pralni stroji, hladilniki in štedilniki znamke NAONIS

Neuničljiva iglana najlonska obloga za vsak pod TAPISOM SOMMER

Poslovalnice v Sloveniji: Ljubljana, Celje, Koper, Kranj, Maribor, Nova Gorica, Murska Sobota, Zalec in ostale poslovalnice v vseh večjih mestih Jugoslavije

CENTRALA: LJUBLJANA, TITOVA 51

KRATKO IN JEDRNATO

Vodstva zagorskih šol so se za letošnjo zimo bolj skrbno pripravila kot kdajkoli. Ob novem letu so ob podpori nekaterih podjetij in s svojimi sredstvi kupila nad 70 parov novih smuč. Zal pa so jih otroci uporabljali samo v tistih redkih urah pouka telesne vzgoje, ko je bil še na voljo sneg. V smučarskem tečaju na Kisovcu je vendarle sodelovalo 83 otrok. Otroci na Izlakah pri Zagorju so imeli več sreče...

Pred kratkim so v Kisovcu pri Zagorju zaključili enotedenski tečaj smučanja za učence obeh zagorskih osnovnih šol. Osemdeset, pravzaprav 83 otrok se je vsak dan zbralo v tamkajšnjem smučarskem domu, kjer so jih strokovni učitelji po nekaj ur uvajali v teoretično znanje, popoldne pa so odšli na belo poljano in pridno ubirali korake na smučeh. Skoraj vsi se lahko pohvalijo, da so dobili solidno podlago za nadaljnje učenje smučanja.

Zahvala za to gre nedvomno vodstvu smučarskega kluba Zagorje-Kisovec in prizadevnim vodjem tečaja, ki so se resnično potrudili, da bi se otroci kar največ naučili! Starši so za enotedenski tečaj prispevali samo 5 do največ 20 din.

Otroci so imeli vso oskrbo, dopoldansko malico, kosilo in popoldanski obrok. Ostale stroške je namreč plačala komisija za letovanje zagorskih otrok v

NAMESTO NEKAJ STO, SAMO 80 OTROK NA TEČAJU SMUČANJA V ZAGORJU

Pomanjkanje snega prekrižalo vse načrte

sodelovanju s krajevno skupnostjo Zagorje-Center.

Zal pa zaradi omejenih zmogljivosti društvenega doma v Kisovcu niso mogli sprejeti več tečajnikov. In ne samo to. Vodstvi obeh zagorskih osemletk sta že pred začetkom poletnih počitnic planirala začetne in nadaljevalne smučarske tečaje pod vodstvom strokovnih učiteljev v neposredni bližini Zagorja. V ta namen so npr. na zagorski osnovni šoli ob podpori rudnika Zagorje, ki je prispeval 1000 din, kupili kar 40 parov novih smuč. Podobno je bilo tudi v topliški osnovni šoli, kjer so nabavili 30 parov novih smuč.

Vendar je pomanjkanje snega prekrižalo vse načrte. Če četrti leto zapored je namreč sneg skopnel neposredno pred pričetkom zimskih počitnic. Tako so imeli otroci možnosti za pouk smučanja samo ob rednih šolskih urah telesne kulture, ki so jih sicer dobro izkoristili. Kljub temu pa so učenci komaj čakali počitnic, saj bi se utegnili v teh dneh lepo razvedriti na snegu. Nekaj več sreče so imeli učenci osnovne šole na Izlakah, kjer so v okoliških vaseh našli toliko snega, da so uspeli organizirati nekaj prijetnih uric rekreacije.

Počitnice grede torej h kraju, ne da bi uresničili vse načrte, ki so jih skrbno pripravljali še pred novim letom za ugodno počutje otrok. Kaže pa, da v Zagorju resno razmišljajo, kako v prihodnje vendarle omogočiti izvajanje načela: vsi otroci 4. razredov se morajo naučiti pletati plavanje, učenci 5. razredov pa pozimi smučanja. Po vsej verjetnosti bodo v Tirni opustili osnovno šolo zaradi nezadostnega števila učencev. Poslojpe — zgradili so ga komaj pred petimi leti — pa naj bi preuredili za malo šolo v zimskih mesecih.

Črni vrh nad Idrijo postaja iz tedna v teden bolj priljubljena izletniška točka številnih smučarjev. Medtem ko so se nedavno tu bolj samevale skupine izletnikov in turistov, je danes razsežen parkirni prostor ob cesti že marsikdaj pretesen. Minulo nedeljo, ko smo napravili naš posnetek, je zmanjkalo prostora že sredi dopoldneva, zato so morali številni smučarji pustiti svoja vozila kar na cesti. Od kod kar naenkrat tak naval na smučišča Črnega vrha? Odgovor je preprost: smučišča in sneg so tu vsaj tako dobra, kot najboljša in najlepša na Gorenjskem in drugič — Črni vrh je tako priročen Goricanom in Primorcem sploh, ter s tem tudi smučarjem iz zamejstva, da je postal zarže gotovo eno izmed najinteresantnejših smučarskih središč. Upoštevati namreč moramo, da je vprisanje snega na Lókvalh kot na Livku mnogo bolj pereče, kot na Črnem vrhu, kjer ga je večših dovolj vse do pomladi. Torej, investicije v dve novi smučarski vlečnici na Črnem vrhu — tipa Steomag — se Ankarancem že danes več kot dobro obrestujejo. Naj ob tej priložnosti pohvalimo celotno organizacijo smučarskega življenja ob žičnicah na Črnem vrhu. Človek se skorajda ne more nad ničemer pritožiti. Marsikomu pa kljub vsemu ne gre v račun, da ne more kar ob žičnici kupiti potrebnih »točk« in drugič, da mora odšteti za 300 metrov dolgo vožnjo celih 120 starih dinarjev — (Tekst in foto: A. Ulaga)

PRVE ZIMSKE IGRE SLOVENSkih ŽELEZARN

Tekme v počastitev 100-letnice Železarne

● Športne igre v Mojstrani so le ena izmed številnih prireditev v okviru počastitve 100-letnice Železarne Jesenice ● Predstavniki treh slovenskih železarn se bodo pomerili v sedmih disciplinah ● Na letnih igrah je sodelovalo 2300 delavcev — športnikov ...

Nedavno je bilo na Jesenicah na pobudo domačinov posvetovanje predstavnikov slovenskih železarn o rekreaciji in aktivnem oddihu delavcev. Skupna ugotovitev vseh prisotnih je bila, da imajo danes železarji že veliko večje in širše možnosti za svojo rekreacijo in športno življenje v primerjavi s pogoji izpred let. Potrebnih sredstev za šport je iz leta v leto več, število objektov raste in vse več delavcev troši del svojih osebnih dohodkov za razvedrilo in oddih.

Ugotovitev predstavnikov treh slovenskih železarn je tudi bila, da so skupne letne igre železarjev tako rekoč dosegle svoj namen. Istočasno pa so menili, da je nastopil čas, ko je treba izpolniti veliko tekmovalno vr-

zel v zimskih mesecih. Zato so brez oklevanja sklenili, da bodo od letos dalje prirejali skupna tekmovalna telesa na snegu ...

TO POT NA SMUČIŠČIH MOJSTRANE

Na letošnjih prvih skupnih zimskih igrah predstavnikov slovenskih železarn, ki bodo danes in jutri v Mojstrani, se bodo pomerili tekmovalci v teku na 8 kilometrov, štafeti 3 x 5 kilometrov, veleslalomu, sankanju, streljanju z zračno puško, kegljanju na asfaltu in v šahu.

Tekmovalna, ki bodo trajala dva dni, so to pot organizirali Jeseničani, drugo leto pa bodo zavihali rokave Ravenčani oziroma štorski železarji.

Letošnje zimske športne igre bodo predstavljale del pro-

grama v počastitev 100-letnice jeseniške železarne. Glede na bogato športno tradicijo, ki jo imajo Jeseničani, in pa dejstvo, da so pod Mežakljo doma naši najboljši mojstri na smučeh, bodo tekme v Mojstrani predstavljale vsekakor lep prispevek k počastitvi velikega jubileja jeseniške železarne.

Teško bi sicer že danes napovedali, kdo bo odnesel največ lovorič z zasneženih pobočij Mojstrane, vse pa kaže, da bodo to prav domačini ...

TEKMOVAL JE VSAK TRETJI DELAVEC

Pred dnevi so imeli na Jesenicah tudi svečan zaključek letnih športnih iger. Tekmovalje so se udeležilo 29 sindikalnih odborov s 2300 športniki, ki so nastopili v devetih disciplinah. Podelitvi priznanj najbolj uspešnim športnikom in predstavnikom posameznih ekip je prisostvoval tudi Ivo Daneu, ki je imel ob tej priložnosti zanimivo predavanje o olimpijskih igrah v Mehiki. Daneu je svoje pripovedovanje popestril s številnimi diapozitivi, zato je bilo njegovo predavanje za železarje še toliko bolj zanimivo.

Z rezultati, ki so jih pokazale minule letne športne igre železarjev, so Jeseničani danes zadovoljni. Očitno je namreč, da je število tistih, ki se ukvarjajo z rekreacijo, iz leta v leto večje in da o tako imenovanem »pomanjkanju interesa« danes le še težko govorimo. A. ULAGA

SINDIKALNO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU

Invalid in TAM V. pred vsemi

S srečanju XI. kola je bil zaključen prvi del prvenstva v prvi in drugi mariborski sindikalni namiznoteniški ligi. Prvo mesto v prvi ligi je zaslužno osvojila ekipa INVALID v po-

OBISKALI SMO ŠPORTNIKE

Na sankoških tekmah tudi 2000 delavcev

Da sta rekreacija in oddih nujno potrebna vsakemu delovnemu človeku, se v več kot 3000-članskem kolektivu železarne na Ravnah dobro zavedajo. Vsa leta po vojni so posvečali aktivnemu oddihu veliko pozornost in pri tem dosegali lepe rezultate.

V okviru kolektiva je vse do leta 1955 delovalo športno društvo Fužinar, ki pa se je zaradi poudarka na razvoj kvalitetnega športa takrat odcepilo in postalo samostojno. Od takrat dalje je imela komisija za rekreacijo in oddih pri sindikatu še pomembnejšo nalogo, kajti potreb po rekreaciji v kolektivu z več kot 3000 sodelavci res ni lahko zadovoljiti. Prirejali so številna medobratna tekmovanja v najrazličnejših športnih panogah, organizirali tudi kakšen izlet, pa letni oddih ...

Z LETOM 1965 IDEALNE MOŽNOSTI

Naravnost idealne možnosti za športno in rekreacijsko dejavnost so na Ravnah dobili leta 1955, ko so odprli dom telesne kulture in zgradili nov stadion s kompleksom igrišč in atletskimi objekti.

V modernem domu telesne kulture so zimski plavalni bazen 25 x 12,5 m, velika telovadnica in več manjših, strelišče, savna, šahovska soba, vse potrebne sanitarije, vse vrste tekmovalnega orodja, rekviziti ... Na hribu poleg tega lepega športnega objekta so postavili še 600 m dolgo smučarsko vlečnico, tako da lahko športniki kombinirajo smuko s plavanjem.

STALNA IN OBČASNA REKREACIJA

Rekreacijsko dejavnost delijo v tovarni na stalni in občasni del. Dograditev prej omenjenega objekta je omogočila redno vadbo skozi vse leto. Zal se redne vadbe udeležuje le malo delavcev, čeprav so pri tem razporejeni po starostnih skupinah in spolu. Enkrat tedensko imajo vsi sodelavci tudi prost vstop v zimski bazen, redno pa trenirajo tudi kegljači. Trudijo se, da bi k temu stalnemu delu privabili čimveč delavcev, ker sta dnevna in redna rekreacija najbolj koristni. Precej težav imajo zaradi dela v izmenah, ki se mu seveda ni moč izogniti.

TEKMOVANJA MED OBRATI SO PRILJUBLJENA

Med delavci je zelo priljubljena občasna oblika rekreacije. Gre za številna tekmovanja v najrazličnejših panogah kot streljanju, šahu, namiznem tenisu, odbojki, atletiki, malem nogometu, kegljanju, smučanju, plavanju in drugih. Teh, vedno dobro pripravljenih tekmovanj, ki so, kot pravijo delavci, najzanimivejša in najbolj priljubljena, se vedno udeležijo več kot 500 članov kolektiva, kar je nekoliko več kot 17% vseh zaposlenih. Zelo priljubljene so tudi vsakoletne sankoške tekme v okviru posameznih sindikalnih podružnic, ki se jih udeležijo tudi več kot 2000 članov delovne skupnosti, kar je svojevrstni rekord. Zanimivo pripravljajo ta tekmovanja in spomladi in jeseni, deloma tudi pozimi, v prihodnje pa bodo te vrste rekreacije razširili na vse leto, kar bo mnogo prispevalo k rekreacijski dejavnosti. Zelo priljubljena športa sta kegljanje in streljanje; medobratnih srečanj se udeležijo vedno okrog 150 delavcev, enako kot pri rokometu, kjer ponavadi sestavijo osem do deset ekip. Mnogi pri teh tekmovanjih sodelujejo v več panogah, tekmujejo pa dovolj le tistim, ki se z ustreznim športom ne ukvarjajo aktivno ...

SKRB ZA ODDIH

Pomembno vlogo pripisujejo v železarni tudi oddihu. V Portorožu imajo počitniški dom, kjer vsako leto letuje 400 do 600 članov kolektiva. Socialno šibkim in tistim, ki pred upokojitvijo omogočijo letovanje v pred in posezoni zastoj. Poskusili so tudi z izmenjavo letovanj z Marlesom in Škodovimi zavodi iz Plzna. Sindikalne podružnice posameznih obratov so pripravile tudi več izletov, ki so jih ponavadi združili s športnimi srečanji.

OBETAJOČA PRIHODNOST

Ze sedaj solidno razvito rekreacijsko dejavnost bodo na Ravnah v prihodnjih letih še bolj razširili in razvili. Za sistem tekmovanj so pripravili že poseben ključ, program pa je prav tako v grobih obrih še pripravljen. Tekmovalna in redna vadba bodo skušali razporediti tako, da se jih bo lahko udeleževal vsak zaposleni. Za letošnjo zimo so pripravili tekmovanja v smučanju, plavanju, šahu, kegljanju in streljanju.

Večino del pri pripravi in realizaciji programa rekreacije opravijo številni sodelavci amaterji. Šele pred nedavnim so, kot zadnja slovenska železarja, dobili na Ravnah profesionalnega referenta za rekreacijo in oddih, ki bo odsej ob številnih sodelavcih usmerjal rekreacijo v več kot 3000-članskem kolektivu.

IVAN PRAPROTNIK

● MARIBOR

Prijateljski namiznoteniški dvoboj

V Tovarni avtomobilov in motorjev Maribor so gostovali namiznoteniški igralci iz Cinkarne Celje. Odigrali so dve prijateljski tekmi: z mladinsko ekipo TAM ter sindikalno ekipo TAM. Prvo srečanje se je končalo z rezultatom 5:0 v korist mladincev. Drugo srečanje se je prav tako končalo z zmago sindikalne ekipe TAM s rezultatom 5:4, vendar po dolgih in zanimivih borbah. V tem srečanju je bila ekipa Celja zelo blizu zmage, saj je v začetku dvoboja vodila z rezultatom 3:1. Pri tem rezultatu se je začela velika borba za zmago. V finišu so igralci TAM še štiri preostale tekme zaslužno odločili v svojo korist. Zelo dobro je igral v odločilni partiji Nidorfer, ki je popolnoma nadigral znatno boljšega igralca Celja Dečmana.

Rezultati posameznih srečanj: TAM — CELJE: Božičnik — Lukovšek 2:0, Naraglav — Lebar 1:2, Božičnik — Zolgar 1:2, Nidorfer — Lebar 2:1, Nidorfer — Zolgar 0:2, Naraglav — Dečman 2:0, Božičnik — Lebar 0:2, Naraglav — Zolgar 2:0, Nidorfer — Dečman 2:1. Rezultati posameznih srečanj mladinske ekipe TAM — CELJE: Tušak — Zolgar 2:0, Trstenjak — Lebar 2:0, Rojs — Dečman 2:0, Tušak — Lebar 2:1, Rojs — Zolgar 2:0. D. ZAGORAC

● KOPER

Tekmovalje za ženske

Komisija za šport Obalnega sindikalnega sveta Koper je razpisala tekmovalje za ženske v počastitev 8. marca. Ženske se lahko prijavijo v naslednjih disciplinah: šahu, streljanju, namiznem tenisu in kegljanju. Tekmovalje v razpisanih disciplinah bo posamezno. Tekmovalke v šahu in namiznem tenisu bodo igrale vsaka z vsako. Komisija za šport je tudi prejšnja leta razpisala tekmovalje v počastitev 8. marca, vendar je bilo udeleženk iz leta v leto manj. Preteklo leto iz navedenega razloga ni razpisala tekmovalja. Letošnje športno tekmovalje za ženske bo 2. marca, razdelitev pokalov in diplom pa 8. marca. (kc)

Na Livku 97 tekmovalcev

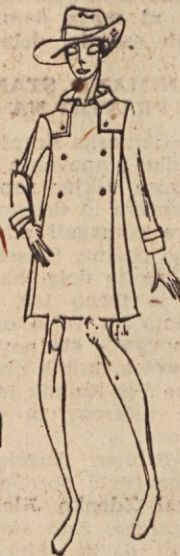
Do roka, to je do 20. januarja, je komisija za šport Obalnega sindikalnega sveta Koper prejela kar 97 prijavnih članic in članov, ki se bodo udeležili dvodnevnega rekreativnega smučanja na Livku pri Kobaridu 8. in 9. februarja. Tako bo letošnje leto prvo, ko bodo imeli Primorci tudi svoje zimske športne igre. Število prijavnih vsekakor kaže na to, da vlada za smučanje med člani delovnih organizacij zelo velik interes. (kc)

ekskluzivni modeli — plašči in obleke modnih barv v omejenem številu

modna hiša

prodajni servis
Ljubljana—Maribor—Osijek

»V Sloveniji je lepo...«

Vzpenjala sva se molče. Bil je že mrak in pot ni bila osvetljena. Spodrsnilo mi je.

»Paziti morate, poledenelo je,« me je opozoril Zarif. »Po gazi hodite, drugače še padete,« je rekel. Ubogal sem.

Zarif se je kmalu nato ustavil. »Tamle stanujeva z ženo,« je rekel in pokazal na vrtno ufo. Iz teme jo je bilo komaj videti.

Na eni strani je bil gozd in na drugi vinograd. Zadnje hiše so bile že daleč nekje za nama. Pot se je pa vila naprej, med zasnežena drevesa. Mogoče vodi ta pot na Orlje, tja, kjer spomladi rastejo češnje? Ne vem. Bila je tema.

Zarif je odprl vrata. Ostro mi je hušnilo v nos: po mokrem lesu, dimu in vlagi je zaudarjalo. V prostoru ni bilo luči. »Bom prižgala svečo, ta čas sedite, prosim,« je ponudila Angela. Tako je ime ženi Zarifa Osmančevića. »Nimava elektrike,« se je Zarif opravičeval, »in vode tudi ne. Tole, kar vidite, je vse. In še to ni najino.« Trpek je bil Zarifov glas in utrujen.

V prostoru ni bilo dosti videti: soba, mogoče 6 kvadratnih metrov velika. V enem kotu je stal štedilnik, nekaj je vrelo na njem, v drugem kotu je stala postelja, ob vratih pa je bila majhna omara.

»Mizo imava zunaj, drugo pohištvo, kredenco, stole, omaro in še eno posteljo sva pa že lani razsekala in pokurila,« je rekla Angela.

Sveča je slabo svetila in vsi misimo imeli kam sedeti. Predlagal sem, da gremo v dolino v gostilno, da se tam pogovorimo. Po poti je drselo. Zarif je prijel Angelo za roko: »Nogo ima bolno in težko hodi,« je rekel.

KAKO PRIDEJO REVEŽI OB STANOVANJE

»Pred 15 leti sem prišla iz Osijeka v Slovenijo,« je začela pripovedovati Angela. Najprej je Angela delala v rudniku Zabukovica, potem v Izolirki, nato v Državnem arhivu in sedaj je že peto leto snažilka v Sentiakobskem gledališču. Zgodba, ki ji je podobnih vsaj sto.

»Državni arhiv mi je dal stanovanje v Ljubljani v Koližeju, na Gosposvetski cesti, nasproti hotela Lev,« je razlagala. »Z možem sva živela v lepi sobi, imela sva elektriko, vodo in na hodniku skupne sanitarije. Delala sem samo jaz. Zarif je bil brezposelen. Dobil je pomoč za začasno nezaposlenost: po 180 dinarjev mesečno. Potem je za nekaj mesecev dobil sezonsko delo in potem je spet do-

bival od zavoda pomoč.« Umolknila je.

Po nekaj letih dela sem šla od Državnega arhiva. Stanovanje je bilo njihovo in rekli so mi, da se morava z možem v enem tednu izseliti. Bila sem obupana: kam naj greva?

Zvedela sem za neko barako na Rudniku. Šla sem prosit lastnika, če se lahko vselim. Ni dovolil: to je vrtna uta v vinogradu, v njej ne moreta stanovati, je rekel. Jokala sem, bila sem v stiski in prosila sem ga, da jo nama za nekaj mesecev odstopi. Pristal je. Bil je mesec marec pred štirimi leti, ko sva se preselila. Takrat nisem vedela, da bo najina revščina toliko časa trajala: mislila sem, za nekaj tednov, toliko, da najdeva drugo stanovanje?«

»Nista ga našla, ali ne?« sem dejala.

»Ne, nisva. Zaposlena sva bila v Sentiakobskem gledališču, malo sva zaslužila in za stanovanje ne bi mogla plačevati po 300 din mesečno. Dosti več nisva niti zaslužila, šele sedaj zasluživa vsak po 500 din mesečno.

Po treh letih sem pisala na občino in prosila za stanovanje. Dolgo časa niso odgovorili, potem pa so nama poslali pismo, da se naj za stanovanje obrneva na delovno organizacijo, kjer sva oba zaposlena. Niso pa poslali nobene komisije, da bi si najino revščino prišli vsaj ogledat.«

»Ali ste vložili prošnjo v gledališču?« sem vprašala.

»Ne, nisem. Sentiakobsko gledališče nima denarja...«

Ta čas sem zbolela. V kolenih se mi je začela nabirati voda in hodila sem na punktiranje. V štirih letih sem bila najmanj osemkrat na bolniškem dopustu. Ne morem se pozdraviti. Namesto, da bi ležala, moram vstajati in hodim v gozd, ker z možem nimava stranišča. Oba imava tudi bolečine v trebuhu, pijeva kapnico, ker nimava vode. Sedaj pozimi je v najini uti zjutraj tako mraz, da ne moreva niti spat. Obraz nama dostikrat pokrije ivje.

Perem denimo kar v službi, dovolijo mi,« je Angela naštevala. »Sprva sem prala skrivaj, sedaj pa po delovnem času.«

»Koliko z možem zaslužita?« sem spraševala.

»Po 500 din vsak. Sto dinarjev plačujeva za to stanovanje, vsak po 60 din za avtobus in odplačujeva kredit. V gradnjo se ne moreva vključiti, pre malo zasluživa.

Samo skromno sobo bi rada imela, stanovanja v bloku ne bi mogla niti plačevati. Soba bi bila zadosti zame, za moža in najino muco. Ta mi zvečer, kadar ni moža doma in me je strah samote, dela družbo...«

NIMAMO STANOVANJ, PRAVIJO NA OBČINI

»Občinska skupščina je dolžna dati stanovanja samo tistim, ki niso nikjer zaposleni: upokojenecem in drugim, ki jim ne more pomagati nihče drug kot samo občina. Spisek teh prosilcev pa je dolg, na naši občini jih je točno 100. Na leto pa imamo na voljo eno do dveje stanovanj,« sta povedala Darko Perovšek, tajnik občinske skupščine Vič-Rudnik in Zdenko Jilek, referent za stanovanjske zadeve.

»Primer Angele in Zarifa Osmančević poznam,« je nadaljeval Zdenko Jilek. »Oba sta zaposlena, zato smo jima svetovali, da za stanovanje prosita delodajalca. Krivico bi naredili drugim prosilcem, če bi stano-

vanje dali njima. Vsak od sto prosilcev bi se lahko pritožil: komisija je krivično postopala.«

»Zakaj niste poslali komisije, da bi si ogledala njuno bivališče?« sem vprašala.

»To ni naša dolžnost. Mi nismo pristojni, da rešujemo njuno stanovanjsko vprašanje. Če želite, pa si lahko njuno bivališče skupaj ogledamo. Na ogled bomo povabili še socialnega delavca,« sta obljubila.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE: »NIMAMO DENARJA!«

»Od dotacij in skromne vstopnine živimo,« mi je rekel Miran Petrovič, direktor Sentiakobskega gledališča, ko sem prišel k njemu.

»Po pravici povedano, niti

Vrtna uta, kjer že četrto leto živita Angela in Zarif Osmančević. Nimata elektrike, vode niti sanitarij. Foto: Matjaž Vizjak

nisem vedel, da naša uslužbenca živita v tako težkih razmerah,« pravi Miran Petrovič. »Za stanovanje nista pri nas nikoli prosila. Sicer bi jima ga pa tudi ne bi mogli dati. Mi smo društvo in skladov nimamo. Z denarjem pa tudi komaj shajamo iz meseca v mesec.

Povem vam lahko le, da je naša snažilka Angela pridna delavka. Sedaj, ko je spet bolna, jo nadomešča njen mož, ki je pri nas kurjač in kurir. Ne morem se pritožiti nad njima, pomagati jima pa tudi ne morem. Sentiakobsko gledališče pa nima denarja!«

KRIMINALNO, JE REKLA NAŠA KOMISIJA

Šli smo na sanitarno inšpekcijo, da bi povabili enega od sanitarnih inšpektorjev, da sodeluje v naši komisiji. Na mestnem svetu smo se pogovarjali z inšpektorjem Gerlovičem. Rekel nam je tole: »Ni naša dolžnost, da si hodimo ogledovat stanovanja. Svoje mnenje podamo le na izrecno zahtevo sodišča, mestnega sveta ali občinske skupščine.« Prvi član komisije je sodelovanje tako odklonil.

Našem povabilu pa so se odzvali dr. Saša Slanovic, zdrav-

nik v zdravstvenem domu enota Rudnik, Viktorija Puharič, socialni delavec z Zavoda za socialno delo Vič-Rudnik, in Zdenko Jilek, referent za stanovanjske zadeve pri skupščini odbine Vič-Rudnik.

Ko so si njuno bivališče na Rudniku II/13 ogledali, je naša komisija povedala tole:

Dr. Saša Slanovic: »Osemnajst let sem že zdravnica tukaj na Rudniku, česa tako mižernega pa še nisem videla: kriminal je to njuno bivališče. Ker nimata pitne vode in sanitarij, lahko oba zbolita za tifusom: zaradi bolečin v trebuhu se že pritožujeta. Moja pacienta sta, nisem pa vedela, da pijeta kapnico in da živita v baraki. Lahko zbolita tudi za TBC. Baraka, kjer prebivata, je za stanovanje povsem neprimerna. Pasja uta je to!« Dr. Slanovičeva je bila ogorčena.

Viktorija Puharič, socialna delavka, pravi: »Taksne revščine še nisem videla, pa delam na tem koncu že enajsto leto. Pomoč potrebujeta. Naš zavod jima je ne more dati. Mi lahko pomagamo samo nezaposlenim, v tem primeru pa oba delata!« Zdenko Jilek, referent za

stanovanja: »Res, v slabih razmerah živita. Videl pa sem tudi že hujše primere. Na Viču je dosti divjih naselij, kjer ljudje živijo v barakah, ki so narejene iz odpadkov lesa, kartona in strešne lepenke. Prav v samem Centru, na Emonske cesti, žive ljudje v stanovanjih, ki so izdolbena v sam rimski zid, občina pa jim ne more pomagati, ni denarja.«

»Kaj svetujete Angeli in Zarifu Osmančević?« smo vprašali.

»Vsaka občina skrbi za društva, ki delujejo na njenem področju. Pravite, da Sentiakobsko gledališče vzdržuje Mestni svet. Ta jima naj da stanovanje. To je njegova dolžnost.«

ZAČARANI KROG

Krog se je sklenil. Šli smo od Poncija do Pilata. Zakoncema je treba pomagati, so si vsi edini. Refren pa je povsod isti: ni denarja!

Vprašal sem Angelo in Zarifa Osmančevića, zakaj sta pred 15 leti prišla v Slovenijo. Odgovorila sta mi: »Rekli ko nama, da je v Sloveniji lepo, pa sva šla iskat srečo...«

MATJAŽ VIZJAK

BANKE SO IZDELALE ENOTEN PRAVILNIK O POSOJILIH ZA STANOVANJSKO GOSPODARSTVO

OSNOVA ZA NAČRTNO STANOVANJSKO POLITIKO

Redki so pri nas srečneži, ki pridejo do stanovanja, ne da bi zanj globoko segli tudi v svoj žep. Prav tako so redki tisti, ki nosijo svoje milijone v aktovki, ko sklepajo pogodbe za nakup stanovanja. Med obojema skrajnostima pa je velika večina, ki se mora z lastnim deležem spoprijeti s to zelo zelo drago potrošno dobrino. Še s tako primernimi osebnimi dohodki pa brez posojila nikakor ni mogoče privarčevati v doglednem času dovolj sredstev za nakup stanovanja. Tega se po lastnem zagotovitvi slovenske poslovne banke dobro zavedajo. Zato so se sporazumele in skupno izdelale enoten pravilnik o posojilih za stanovanjsko gospodarstvo, za katerega zatrjujejo, da pomeni novo spodbudo za vse stanovanjske varčevalce.

Dosedanji pravilnik o stanovanjskem varčevanju je pritegnil v naši republiki do konca minulega leta približno 16.000 varčevalcev, kar pomeni 90 odstotkov vseh varčevalcev za stanovanje v SFRJ. Slovenski varčevalci so naložili v banki na račun stanovanjske gradnje 200 milijonov dinarjev, kar pomeni dobro tretjino stanovanjskih sredstev, ki so se stekla preko bančnih predtinskih mehanizmov.

Mimo drugega povedo ti podatki, da sloni stanovanjska gradnja v veliki meri na običajnih računih, ali drugače povedano: stanovanje pri nas očitno ni več samo po sebi umeven dar družbe, ampak je za veliko večino potrošna dobrina, do katere se je mogoče priklopiti le z lastno dinarsko udeležbo.

Ob tem se poraja mnogo vprašanj. Oglejmo si tokrat samo eno izmed njih: kako se prilagajajo sedanjemu stanovanjskemu gospodarstvu bančne ustanove, ali kako si je mogoče kupiti stanovanje s pomočjo bančnih kreditov?

SPODBUDA

ZA VEČLETNO VARČEVANJE

S 1. januarjem je v veljavi nov enoten pravilnik o posojilih za stanovanjsko gospodarstvo. Poleg tega, da so pravilnik spoznavno sestavile vse slovenske banke in veljajo potemtakem na področju slovenskega stanovanjskega gospodarstva enotni pogoji za posojila, je osnovna značilnost novega pravilnika v tem, da spodbuja varčevalce za večletno varčevanje in da je vračilo posojila odvisno predvsem od dolžine varčevalne dobe. Ob pogledu na lestvico posojilnih pogojev, ki jih določa pravilnik, lahko vsakdo kaj hitro spozna,

da si bo s 13 ali 18-mesečno varčevalno dobo slabo obogatil vloženi denar. Na primer: za 13-mesečno varčevanje z rednimi mesečnimi plogi dobi varčevallec le 30 odstotkov posojila. Tistim, ki bi želeli kupiti stanovanje v dobrem letu, je banka storila z novim pravilnikom medvedjo uslugo. Veliko boljše bi se namreč »razumeli« s prejšnjim pravilnikom.

Ne glede na to, da smo pri nas v velikem zaostanku s stanovanjsko gradnjo in da rešujemo v preminogih primerih »kronične« stanovanjske probleme, je kljub temu potrebno banki pritrčiti, ko pravi, da je stanovanje tako draga potrošna dobrina, da je mogoče priti do nje le z večletnim sistematičnim varčevanjem in ne preko noči. Temu svojemu načelu so banke v pravilniku tudi sledile. V dokaz navajamo samo dva primera. Po dvehletni varčevalni dobi dobi varčevalec za redno mesečno varčevanje 80 odstotkov, za enkratni ali občasne pologe pa 120 odstotkov na privarčevana sredstva; posojilo bo vrnil v dvanajstih letih. Po letih varčevanja posojilo raste, prav tako pa doba vračanja posojila. Tako dobi varčevalec po štiriletni varčevalni dobi za redno mesečno varčevanje 160 odstotkov, za enkratni ali večkratne pologe pa 200 odstotkov posojila na privarčevani znesek, pri čemer znaša doba vračanja posojila 24 let itd. Na privarčevani znesek obračuna banka en odstotek letnih obresti, medtem ko znaša obrestna mera za posojilo 2 odstotka letno.

Oglejmo si še nekatere druge značilnosti novega pravilnika. Varčevati in pravico do posojila imajo vsi občani ne glede

na to, ali so v delovnem razmerju ali ne. Novi pravilnik je izenačil v pogojih individualne varčevalce in delovne organizacije. Z novimi pogoji so banke pomislile tudi na lastnike stanovanj in stanovanjskih hiš, ki bi si želeli stanovanjske prostore obnoviti. Tudi tem priznava pravico do stanovanjskega varčevanja in ustreznih kreditov. Novi pravilnik pa je opustil določila o varčevanju za nakup ali graditev počitniških hišic in garaž. Za to obliko bodo banke lahko izdelale poseben pravilnik.

DELOVNE ORGANIZACIJE SO POSLEJ IZENAČENE V KREDITNIH POGOJIH

Kljub razmeroma ugodnim kreditnim pogojem za večletno varčevanje pa v večini primerov delavec ne bo mogel reševati svojega stanovanjskega vprašanja brez pomoči delovne organizacije. Mnogim delovnim organizacijam, njihovim strokovnim službam ter samoupravnim organom velja vse priznava, da je do sedanjega prizadevanja, da bi članom kolektiva kar najbolj izdatno pomagali rešiti ta osnovni življenjski pogoj. Niso pa bili tako redki primeri, zlasti velja to za manjše delovne organizacije, ko so v podjetju odpravili delavca denimo z dvema starima milijonoma, naprej pa si je pomagal, kakor si je vedel in znal. Nekatere delovne organizacije se niso trudile niti toliko, da bi preko bank skušale obogatiti svoje stanovanjske sklade. Ni potrebno opisovati, kako so si delavci, kljub pomoči, na tak način reševali stanovanjsko zadevo.

Z novim pravilnikom odpira

banka delovnim organizacijam večje možnosti za varčevanje in najemanje kreditov. S pametno, načrtno stanovanjsko politiko bodo poslednje delovne organizacije lahko v veliko večji meri urejale stanovanjsko problematiko zaposlenih delavcev. Banka je, kot že rečeno, izenačila kreditne pogoje za delovne organizacije s kreditnimi pogoji za individualne varčevalce, kar pomeni, da jim je v primerjavi s prejšnjim pravilnikom povečala kredite. Mimo tega pa velja posebej poudariti združeno varčevanje delavca in delovne organizacije. Pomeni, da bosta delavec in delovna organizacija skupaj nalagala sredstva za stanovanje. Navidezno se ta oblika varčevanja ne razlikuje od prejšnje, razen če izvemamo kreditne pogoje, v resnici pa pomeni novo kvaliteto v sistemu stanovanjskega varčevanja. S pomočjo združenega varčevanja delavca in delovne organizacije bo namreč mogoče zbrati toliko denarja, da bo zadostoval za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše.

Veliko preveč bi morali povedati, če bi želeli povzeti samo del izkušenj v dosedanji stanovanjski politiki. Če pravimo, da je stanovanje potrošna dobrina, s tem ni rečeno, da počasi usiha skrb družbe za urejanje te vrste družbenega standarda. Temu se pri nas ne moremo niti se ne smemo odreči, saj poznamo naša načela o skrbi za delovnega človeka. Ta skrb pa je konkretna naloga sindikatov in samoupravnih organov v delovnih organizacijah. Čez to tudi novi pravilnik, ki prinaša ugodnejše pogoje stanovanjskega varčevanja in kreditiranja, ne bi smel mimo delovnih kolektivov, ampak bo moral služiti kot osnova za zavzeto, načrtno in pravično stanovanjsko politiko v vsaki delovni organizaciji.

I. VRHOVČAK

ZASAVJE

Na občinskem sindikalnem svetu Hrastnik ugotavljajo, da so bili najboljši delovni dogovori v tistih osnovnih organizacijah sindikata, kjer so po leti in jeseni dokaj skrbno proučili resolucije VI. kongresa ZSJ in kjer stališč republiškega sveta sindikatov niso zaklenili v predale, ampak so jim bila vodila za resno pripravo občnih zborov. Dosedanje občne zbornice, v hrastniški občini jih je imelo že nad polovico vseh sindikalnih organizacij, so ocenili kot resne napore za nadaljnje izboljšanje gospodarjenja.

